

**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI**

---

***Departament Zdrowia i Kultury Fizycznej***

***DZiKF-41100-2001***

***Nr ewid.:165/2001/D/01/502/DZK***

***I N F O R M A C J A***

***o wynikach kontroli gospodarowania przez Kasy Chorych i Krajowy Związek Kas Chorych  
środkami na wynagrodzenia w 2000 r.***

---

***Warszawa***

***wrzesień***

***2001 r.***

## S P I S   T R E Ś C I

|                                                                                                   | <b>str.</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>I. CZĘŚĆ OGÓLNA</b>                                                                            | <b>1</b>    |
| 1. Charakterystyka kontroli                                                                       | 1           |
| 1.1. Temat i numer kontroli                                                                       | 1           |
| 1.2. Cel kontroli                                                                                 | 1           |
| 1.3. Tematyka kontroli                                                                            | 1           |
| 1.4. Zakres podmiotowy i termin przeprowadzenia kontroli                                          | 2           |
| 1.5. Ustalenia poprzednich kontroli                                                               | 2           |
| 2. Ocena kontrolowanej działalności i synteza ustaleń kontroli                                    | 8           |
| 3. Uwagi i wnioski                                                                                | 12          |
| <b>II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA</b>                                                                      | <b>13</b>   |
| 1. Charakterystyka stanu prawnego                                                                 | 13          |
| 2. Charakterystyka uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych                                        | 17          |
| 3. Ważniejsze ustalenia kontroli                                                                  | 19          |
| 3.1. Organizacja wewnętrzna                                                                       | 19          |
| 3.2. Zawieranie umów cywilnoprawnych                                                              | 19          |
| 3.3. Stan zatrudnienia                                                                            | 22          |
| 3.4. Zasady zatrudniania, wynagradzania i premiowania                                             | 23          |
| 3.5. Uznaniowe składniki wynagrodzenia                                                            | 25          |
| 3.6. Gospodarka środkami na wynagrodzenia                                                         | 26          |
| 3.7. Koszty działalności rad Kas Chorych                                                          | 28          |
| 3.8. Krajowy Związek Kas Chorych                                                                  | 29          |
| <b>III. PRZEBIEG POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ<br/>    PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI</b> | <b>31</b>   |
| <b>Załączniki:</b>                                                                                |             |
| <b>Nr 1</b> - zmiany w stanie zatrudnienia w Kasach Chorych w 2000 r.                             |             |
| <b>Nr 2</b> - zmiany w liczbie członków zarządów Kas Chorych w 2000 r.                            |             |
| <b>Nr 3</b> - udział kadry kierowniczej w ogólnym zatrudnieniu w Kasach Chorych w 2000 r.         |             |
| <b>Nr 4</b> - przychody Kas Chorych w 2000 r.                                                     |             |
| <b>Nr 5</b> - koszty Kas Chorych w 2000 r.                                                        |             |
| <b>Nr 6</b> - koszty świadczeń zdrowotnych Kas Chorych w 2000 r.                                  |             |
| <b>Nr 7</b> - koszty administracyjne Kas Chorych w 2000 r.                                        |             |
| <b>Nr 8</b> - środki na wynagrodzenia w Kasach Chorych w 2000 r.                                  |             |
| <b>Nr 9</b> - wynagrodzenia w Kasach Chorych w 2000 r.                                            |             |
| <b>Nr 10</b> - koszty funkcjonowania rad Kas Chorych w 2000 r.                                    |             |
| <b>Nr 11</b> - wysokość miesięcznych premii pracowników Biura Krajowego Związku kas Chorych       |             |
| <b>Nr 12</b> - wykaz skontrolowanych jednostek                                                    |             |
| <b>Nr 13</b> - wykaz aktów prawnych                                                               |             |

# I. CZĘŚĆ OGÓLNA

## 1. Charakterystyka kontroli

### 1.1. Temat i numer kontroli

Gospodarowanie przez Kasy Chorych i Krajowy Związek Kas Chorych środkami na wynagrodzenia w 2000 r.

Numer kontroli: **D/01/502.**

Kontrola doraźna została podjęta na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.<sup>1</sup>

### 1.2. Cel kontroli

Podstawowym celem kontroli było zbadanie i dokonanie oceny wykorzystania środków na wynagrodzenia, pozostających w dyspozycji Kas Chorych i Krajowego Związku Kas Chorych, z uwzględnieniem obowiązujących w tych jednostkach zasad wynagradzania, premiowania i nagradzania.

Ponadto celem tym było ustalenie wysokości wynagrodzeń osiąganych w 2000 r. przez członków zarządów i poszczególne kategorie pracowników Kas Chorych oraz pracowników Biura Krajowego Związku Kas Chorych, wysokości nagród (premi) wypłaconych w 2000 r. oraz relacji rozdysponowanych środków na wynagrodzenia i nagrody do środków, jakie przeznaczone zostały na sfinansowanie świadczeń zdrowotnych.

Kontrola została przeprowadzona w regionalnych Kasach Chorych, Branżowej Kasie Chorych dla Służb Mundurowych<sup>2</sup> i Krajowym Związku Kas Chorych<sup>3</sup> – pod względem legalności i gospodarności.<sup>4</sup>

Badaniami kontrolnymi objęto okres 2000 r.

### 1.3. Tematyka kontroli

Tematyka kontroli obejmowała:

**W regionalnych Kasach Chorych i Kasie Branżowej:** kształtowanie się zatrudnienia, organizację wykonywania zadań, działalność rad Kas Chorych, przychody i koszty, w tym wysokość środków na wynagrodzenia i zakup świadczeń zdrowotnych dla ubezpieczonych, zasady zatrudniania, wynagradzania, premiowania i nagradzania.

**W Krajowym Związku Kas Chorych:** organizację Biura Krajowego Związku, w tym strukturę zatrudnienia, zasady zatrudniania, wynagradzania, premiowania oraz nagradzania, wydatki administracyjne, w tym na wynagrodzenia pracowników Biura, a także wydatki na działalność Rady Krajowego Związku.

<sup>1</sup> W dniu 8 stycznia 2001 r. Prezydent RP wystąpił do Prezesa NIK z wnioskiem o podjęcie czynności kontrolnych w Kasach Chorych i Krajowym Związku Kas Chorych, w celu oceny gospodarki środkami na wynagrodzenia. Wniosek uzasadniono m.in. informacjami o wysokich nagrodach przyznanych członkom zarządów i rad oraz pracownikom Kas Chorych i Biura Krajowego Związku Kas Chorych. Ponieważ Kasy Chorych są instytucjami powołanymi przez państwo do realizacji zadań publicznych, finansowanych ze składki na ubezpieczenie zdrowotne, wydatkowanie tych środków powinno być – zdaniem Prezydenta RP - dokonywane w sposób szczególnie odpowiedzialny.

<sup>2</sup> Zwanej dalej również w skrócie „Kasą Branżową”.

<sup>3</sup> Zwanym dalej również w skrócie „Krajowym Związkiem”. Biuro Krajowego Związku Kas Chorych zwane jest dalej analogicznie „Biurem Krajowego Związku”.

<sup>4</sup> Por. art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 1995 r. Nr 13, poz. 59 ze zm.), zwanej dalej również w skrócie „ustawą o NIK”.

#### 1.4. Zakres podmiotowy i termin przeprowadzenia kontroli

Badania kontrolne przeprowadzono w okresie od 22 stycznia do 15 maja 2001 r. Uczestniczyło w nich 15 Delegatur Najwyższej Izby Kontroli,<sup>5</sup> Departament Kontroli Doraźnych oraz Departament Zdrowia i Kultury Fizycznej. Kontrolą objęto 16 regionalnych Kas Chorych, Branżową Kasę Chorych dla Służb Mundurowych i jej Oddział we Wrocławiu oraz Krajowy Związek Kas Chorych.<sup>6</sup>

#### 1.5. Ustalenia poprzednich kontroli

**1.5.1.** Kształtowanie się wynagrodzeń w Kasach Chorych nie było przedmiotem odrębnej kontroli. Niektóre kwestie związane z tą problematyką znalazły jednak odzwierciedlenie w dwóch kontrolach przeprowadzonych w latach 1999-2000.

Z ustaleń kontroli **wdrażania systemu ubezpieczeń zdrowotnych**<sup>7</sup> wynikało m.in., że w I półroczu 1999 r. pracownicy Kas wynagradzani byli w oparciu o regulamin oraz taryfikator kwalifikacyjno-płacowy.

*W 10 Kasach w skład wynagrodzenia wchodziły: wynagrodzenie zasadnicze, dodatek stażowy i funkcyjny. W jednej Kasie – zrezygnowano z dodatków funkcyjnych, również w jednej – nie przewidziano dodatków funkcyjnych i stażowych, a w pozostałych 5 – wypłacane było wynagrodzenie zasadnicze i dodatek funkcyjny. W regulaminach przewidziano ponadto wypłatę premii kwartalnej.*

Od 1 lipca 1999 r. wprowadzony został system płac jednostkowych. Przewidziano również wypłatę premii uznaniowej - w okresach kwartalnych. Regulaminy przewidywały ponadto, że w przypadku odwołania ze stanowiska dyrektora Kasy i zastępcy Dyrektora lub odwołania z pełnienia funkcji i rozwiązania stosunku pracy z członkiem Zarządu, odwołanym przysługuje odprawa pieniężna.<sup>8</sup>

*Taryfikatory przewidywały dla przedziały placowe dla dyrektorów Kas od 9,9 tys. zł do 19,8 tys. zł, a dla zastępców dyrektorów - od 8,3 tys. zł do 13,2 tys. zł.*

Koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi (59 mln zł) w I półroczu 1999 r. stanowiły 76,6% kosztów administracyjnych poniesionych w tym okresie (77 mln zł). W poszczególnych Kasach kształtowały się one, w relacji do poniesionych kosztów administracyjnych, na poziomie od 58% do 84,9%.

Wysokość wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w poszczególnych Kasach na porównywalnych stanowiskach była znacznie zróżnicowana, co ilustrują dane przedstawione w poniższej tablicy.

**Tablica Nr 1**

**Wysokość wynagrodzeń  
pracowników regionalnych Kas Chorych  
w okresie od stycznia do października  
1999 r.**

| L.p. | Pracownicy<br>zajmujący stanowiska:  | Wysokość płacy miesięcznej (w tys. zł) |           |
|------|--------------------------------------|----------------------------------------|-----------|
|      |                                      | Najniższa                              | Najwyższa |
| 1    | 2                                    | 3                                      | 4         |
| 1    | Dyrektora                            | 10,5                                   | 14,5      |
| 2    | Zastępcy dyrektora                   | 8,3                                    | 13,0      |
| 3    | Kierownika oddziału lub departamentu | 4,5                                    | 9,8       |

<sup>5</sup> Delegatury NIK w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu, Zielonej Górze.

<sup>6</sup> Wykaz jednostek objętych kontrolą stanowi załącznik Nr 12 do Informacji.

<sup>7</sup> Kontrola przeprowadzona została w okresie od lipca 1999 r. do lutego 2000 r. Por. – Informacja o wynikach kontroli wdrażania systemu ubezpieczeń zdrowotnych, Warszawa sierpień 2000 r., str. 46-48.

<sup>8</sup> W wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

|   |                         |     |     |
|---|-------------------------|-----|-----|
| 4 | Merytoryczne            | 2,0 | 7,6 |
| 5 | Administracja i obsługa | 0,9 | 2,8 |

*Źródło: dane z protokołów kontroli*

Mimo relatywnie wysokiego poziomu płac zatrudniano pracowników nie spełniających wymogów kwalifikacyjnych określonych w taryfikatorach.

*W 1998 r. na kierowników oddziałów Regionalnych Kas Chorych Pełnomocnik powołał osoby nie spełniające wymagań w zakresie wykształcenia i doświadczenia zawodowego, określonych w tzw. „Księdze Organizacyjnej” i „Regulaminie Wynagradzania.” Zatrudniając na tych stanowiskach osoby nie posiadające wymaganych kwalifikacji, które następnie<sup>9</sup> stały się dyrektorami Kas, Pełnomocnik nie respektował ustalonych przez siebie zasad.*

Zgodnie ze wskazanymi wyżej dokumentami, o zatrudnienie na stanowisku dyrektora Kasy mogła ubiegać się osoba, legitymująca się „wykształceniem ekonomicznym lub uniwersyteckim (o profilu: organizacja i zarządzanie, prawo, administracja) lub ukończonymi studiami podyplomowymi (o kierunku organizacja i zarządzanie, zarządzanie w jednostkach służby zdrowia) lub ukończonymi kursami i szkoleniami (w obszarach: organizacja i zarządzanie, administracja, prawo, finanse – ostatnie 5 lat).” Osoba ta powinna była posiadać doświadczenie zawodowe, tj. staż pracy na stanowiskach „naczelnego kierownictwa”, związane z kierowaniem większymi zespołami ludzi.

*Wspomnianych wymagań, w zakresie wykształcenia, nie spełniało, według stanu na 31 grudnia 1998 r., 13 spośród 16 kierowników oddziałów regionalnych, a od 1 stycznia 1999 r. - dyrektorów regionalnych Kas Chorych: 3 legitymowało się wykształceniem wyższym technicznym o kierunku mechanicznym lub elektrycznym, 2 - wyższym o kierunku medycznym (lekarz medycyny), 2 – wyższym o kierunku pielęgniarstwie, 4 - wyższym w zakresie socjologii lub psychologii, 1 - wyższym w zakresie rybactwa morskiego i technologii żywności, 1 – średnim technicznym (radiolog).*

Niektóre Kasy nie przestrzegały regulaminu wynagradzania. Wprowadziły również dodatkowe świadczenia dla pracowników.

**Śląska Kasa Chorych.** *Pracownikom wypłacano dodatek w wysokości 100 zł miesięcznie, z tytułu nieużywania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W okresie od lutego do września 1999 r. wypłacono z tego tytułu 280 tys. zł, mimo iż pracodawca nie posiadał realnych możliwości kontroli przestrzegania tego zobowiązania.*

**Wielkopolska Kasa Chorych.** *W Biurze Kasy zatrudniano 269 osób, w tym 60 (22,3%) na stanowiskach kierowniczych i samodzielnych. Wymogów kwalifikacyjnych nie spełniało 13 spośród 14 osób na stanowiskach zastępców dyrektora Kasy i dyrektorów departamentów, wszystkie osoby (20) na stanowiskach kierowników wydziałów i ich zastępców oraz 13 spośród 14 osób na stanowiskach kierowniczych w oddziałach. Osoby te nie posiadały m.in. wykształcenia wyższego (6 osób), wymaganego okresu pracy na stanowisku kierowniczym (20 osób) albo ukończonych wymaganych kursów lub szkoleń (39 osób). W Departamencie Prawnym zatrudniano, w okresie od stycznia do września 1999 r., 5 osób z tytułem magistra prawa, w tym jedną p.o. dyrektora. Osoba posiadająca uprawnienia radcy prawnego zatrudniona została dopiero 13 września 1999 r. na stanowisku specjalisty. W styczniu*

<sup>9</sup> Por. art. 167b ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 ze zm.), zwanej dalej również w skrócie „ustawą o ubezpieczeniu zdrowotnym”.

1999 r. Kasa zleciła prowadzenie jej obsługi prawnej kancelarii adwokackiej. W okresie od stycznia do sierpnia 1999 r. koszty tej obsługi wyniosły 34,2 tys. zł.

**1.5.2.** Z ustaleń kontroli zawierania i realizacji przez samodzielne zakłady opieki zdrowotnej umów o wykonywanie świadczeń zdrowotnych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego<sup>10</sup> wynikało m.in., że 1 lipca 1999 r. wprowadzono w Kasach nowe regulaminy wynagradzania, które obowiązywały do 31 marca 2000 r. Kolejne, nowe regulaminy, wprowadzono od 1 kwietnia 2000 r. W nowych regulaminach podtrzymano zapis, że w przypadku odwołania ze stanowiska dyrektora Kasy lub jego zastępcy, a także odwołania z pełnionej funkcji członka Zarządu i rozwiązania z nim stosunku pracy, odwołanym przysługuje odprawa pieniężna.<sup>11</sup>

*Taryfikatory przewidywały przedziały płacowe dla: dyrektorów - od 9,9 tys. zł do 19,8 tys. zł (do 31 marca 2000 r.) i od 11,1 tys. zł do 22,2 tys. zł (od 1 kwietnia 2000 r.) oraz dla zastępców dyrektora odpowiednio od 8,3 tys. zł do 13,2 tys. zł i od 9,3 tys. zł do 14,8 tys. zł.*

Wynagrodzenie miesięczne dyrektora i członków zarządów Kas powinno być dostosowane, od 1 września 2000 r., do obowiązujących w tym względzie przepisów.<sup>12</sup> Nie we wszystkich Kasach zweryfikowano jednak, do czasu zakończenia kontroli, wysokość wynagrodzeń tych osób.

**Pomorska Kasa Chorych.** *Do 15 września 2000 r. Rada Kasy nie podjęła uchwały ustalającej nowe wynagrodzenie dla członków Zarządu, w wysokości odpowiadającej wymogom ustawowym.*<sup>13</sup>

Koszty wynagrodzeń, wynoszące w I półroczu 2000 r. 103,8 mln zł, stanowiły 71,6% kosztów administracyjnych poniesionych w tym okresie (145 mln zł). W poszczególnych Kasach koszty te kształtowały się, w relacji do kosztów administracyjnych, na poziomie od 50,7% do 81,2%.

W objętym kontrolą okresie wysokość wynagrodzeń pracowników Kas, na tych samych stanowiskach, była zróżnicowana. Dane o ich wysokości przedstawiono w poniższej tablicy.

**Tablica Nr 2**

**Wysokość wynagrodzeń  
pracowników regionalnych Kas Chorych  
w okresie od stycznia do czerwca 2000 r.**

| L.p. | Pracownicy<br>zajmujący stanowiska:  | Wysokość płacy miesięcznej (w tys. zł) |           |
|------|--------------------------------------|----------------------------------------|-----------|
|      |                                      | Najniższa                              | Najwyższa |
| 1    | 2                                    | 3                                      | 4         |
| 1    | Dyrektora                            | 10,3                                   | 16,6      |
| 2    | Zastępcy dyrektora                   | 7,3                                    | 14,5      |
| 3    | Kierownika oddziału lub departamentu | 5,1                                    | 14,3      |
| 4    | Tzw. merytoryczne                    | 1,0                                    | 9,1       |
| 5    | Administracja i obsługa              | 0,6                                    | 4,5       |

**Źródło:** dane z protokołów kontroli.

Niektóre Kasy wprowadziły dodatkowe świadczenia dla pracowników, np. odprawę w związku z upływem kadencji. Kasy wypłacały także tzw. dodatek antynikotynowy.<sup>14</sup>

**Podkarpacka Kasa Chorych.** Wyplacała 134 spośród 151 pracowników dodatek antynikotynowy w wysokości 150 zł miesięcznie, mimo braku realnej możliwości kontroli przestrzegania tego zobowiązania. W okresie od kwietnia do czerwca 2000 r. wypłacono z tego tytułu 53,9 tys. zł. W I półroczu 2000 r. wypłacono z tytułu godzin nadliczbowych 60,9 tys. zł, w tym członkom Zarządu – 11,6 tys. zł i zastępcom dyrektora – 12,8 tys. zł. Natomiast w lipcu 2000 r. dwóm członkom Zarządu wypłacono z tego tytułu 13,7 tys. zł, a zastępcy dyrektora ds. medycznych - 6,2 tys. zł.<sup>15</sup> Zarząd Kasy wprowadził, w marcu 2000 r., zapis do regulaminu wynagradzania, gwarantujący dyrektorowi, jego zastępcom i członkom Zarządu, w przypadku zakończenia kadencji, wypłatę odprawy - w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Z tego tytułu wypłacono 2 zastępcom dyrektora, w czerwcu 2000 r., 72,5 tys. zł.<sup>16</sup>

**Śląska Kasa Chorych.** Wyplacała pracownikom „dodatek za niepalenie” w wysokości 100 zł miesięcznie. W I półroczu 2000 r. wydatkowano z tego tytułu około 380 tys. zł.

Nie wszyscy pracownicy, mimo półtorarocznego okresu funkcjonowania Kas, posiadali ustalone w formie pisemnej zakresy czynności, jak również kwalifikacje przydatne na zajmowanych stanowiskach.

**Podkarpacka Kasa Chorych.** Spośród 49 osób w departamentach współpracy ze świadczeniodawcami i finansowym oraz pracowników na stanowiskach kierowniczych,<sup>17</sup> 21 nie posiadało ustalonych zakresów obowiązków. Dodać należy, że jeden z pracowników otrzymał pisemne polecenie dyrektora Kasy wykonywania wskazanych prac w departamencie rozliczeń, nieistniejącym w strukturze organizacyjnej Kasy. Spośród 29 pracowników w departamencie finansowym, tylko 13 posiadało wykształcenie ekonomiczne, w tym 6 – wyższe ekonomiczne, 4 – wyższe zawodowe ekonomiczne, 2 – średnie ekonomiczne i 1 – zawodowe ekonomiczne. Pozostałe osoby posiadały wykształcenie: wyższe rolnicze (11 osób), matematyczne (1 osoba), z zakresu ochrony środowiska (1 osoba), wykształcenie średnie o innym profilu (3 osoby).

**Podlaska Kasa Chorych.** W lutym i lipcu 2000 r. wypłacono 3 członkom Zarządu, odwołanego 27 czerwca 2000 r., premię uznaniową w wysokości 18,5 tys. zł (za okres od listopada 1999 r. do maja 2000 r.).

<sup>10</sup> Kontrola przeprowadzona została w okresie od czerwca do października 2000 r. Por. – Informacja o wynikach kontroli zawierania i realizacji przez samodzielne zakłady opieki zdrowotnej umów o wykonywanie świadczeń zdrowotnych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, Warszawa czerwiec 2001 r., str. 67-73.

<sup>11</sup> W wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

<sup>12</sup> Por. art. 5 ust. 1 i art. 26 ust. 1, w związku z art. 30 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306), zwanej dalej również „ustawą o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi”.

<sup>13</sup> Tamże. Poziom wynagrodzeń członków Zarządu Kasy od dnia 1 września 2000 r. powinien ulec obniżeniu.

<sup>14</sup> Dodatek ten dotyczy osób, które ograniczają palenie, a nie wszystkich pracowników, którzy nie palą i nigdy nie palili - por. art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przez następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55).

<sup>15</sup> Por. art. 135 § 1 Kodeksu pracy. Przepis ten stanowi, że pracownicy zarządzający, w imieniu pracodawcy, zakładem pracy wykonują, w razie konieczności, pracę poza normalnymi godzinami pracy, bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych.

<sup>16</sup> Organem właściwym do ustalenia składników wynagrodzenia członków Zarządu, zgodnie z § 8 pkt 5 statutu Kasy, jest Rada Kasy, a nie jej Zarząd.

<sup>17</sup> Bez członków Zarządu Kasy.

*Wynagrodzenia powołanego w czerwcu 2000 r. dyrektora Kasy i jego 2 zastępców obniżono, dostosowując je do obowiązujących przepisów prawa.<sup>18</sup> Zaznaczyć należy, że 11 osób zatrudnionych na stanowiskach: gł. księgowego, dyrektora oddziału i departamentu otrzymywało płacę na poziomie przekraczającym wynagrodzenia dyrektora Kasy i jego zastępców. Nowo powołany Zarząd podjął prace nad ustaleniem nowego taryfikatora. Przez okres półtora roku funkcjonowania Kasy, w jej regulaminie organizacyjnym nie określano zakresu działania i kompetencji poszczególnych jednostek organizacyjnych, a ponadto nie ustalono w formie pisemnej i nie wręczono pracownikom zakresów obowiązków służbowych.<sup>19</sup>*

Kasy wypłacały pracownikom nagrody, bez uzasadnienia ich przyznania.

***Zachodniopomorska Kasa Chorych.*** Obowiązujący od 1 kwietnia 2000 r. regulamin nie przewidywał przyznawania nagród, natomiast określał warunki tworzenia i zasady przyznawania premii z funduszu tworzonego ze środków na wynagrodzenia. Warunkiem przyznania premii było „nieprzeciętne zaangażowanie przy realizacji zadań komórki organizacyjnej”. W Regulaminie brak było precyzyjnego i jednoznacznego określenia zasad premiowania. Stwierdzono, że Rada Kasy, uchwałą z 27 maja 2000 r., przyznała czteroosobowemu Zarządowi „nagrodę” za IV kwartał 1999 r. i I kwartał 2000 r. w wysokości 44 tys. zł, określając, bez uzasadnienia, jedynie jej wysokość dla poszczególnych osób. Na wypłatę premii dla pozostałych 164 pracowników przeznaczono 57,4 tys. zł.

W I półroczu 2000 r. we wszystkich Kasach odnotowano wzrost zatrudnienia. Mimo to niektóre Kasy zawierały dodatkowo umowy zlecenia na wykonanie prac merytorycznych i techniczno-obslugowych.

***Podkarpacka Kasa Chorych.*** Według stanu na 30 czerwca 2000 r. zatrudnienie wzrosło, w porównaniu z końcem 1999 r., o 52,5%. W I półroczu 2000 r. zawarto 105 umów cywilnoprawnych na kwotę 100,2 tys. zł. Zawierane były one m.in. z osobami, których podstawowym miejscem pracy były zakłady opieki zdrowotnej. W umowach w sposób bardzo ogólny określano rodzaj i zakres zlecanych prac. Również w protokołach przyjęcia pracy zleconej nie precyzowano, jaki zakres prac został wykonany. Np. za kwalifikowanie wniosków sanatoryjnych, Kasa wypłaciła w I półroczu 2000 r. np. 23,9 tys. zł, tj. średnio 4 tys. zł miesięcznie.

Członkowie rad Kas Chorych otrzymywali za udział w każdym posiedzeniu diety w wysokości 2/3 przeciętnego wynagrodzenia, zwrot kosztów przejazdów oraz noclegów, w przypadku osób zamieszkujących.

*W I półroczu 2000 r. koszty działalności rad wyniosły 2,3 mln zł (1,6% kosztów administracyjnych).*

Począwszy od 23 lutego 2000 r., członkowie rad, pełniący jednocześnie funkcję posła lub senatora, nie powinni otrzymywać wspomnianych na wstępie świadczeń, a w przypadku diet – również członkowie rad będący także radnymi jednostek samorządu terytorialnego.<sup>20</sup> Niektóre Kasy wypłaciły jednak te świadczenia za luty i marzec 2000 r., a następnie zażądały ich zwrotu. Część Kas w dalszym ciągu wypłacała natomiast świadczenia członkom rad, będącym posłami, senatorami i radnymi, wybranym do komisji skarg i wniosków, uznając, że powyższe ograniczenie nie dotyczy członków tej komisji.

<sup>18</sup> Por. – ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

<sup>19</sup> Braki te zostały uzupełnione we wrześniu 2000 r. przez nowo powołany Zarząd Kasy.

<sup>20</sup> Por. art. 81 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym. Przepis ten wprowadzony został art. 41 pkt 1 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12, poz. 136) i obowiązuje od 23 lutego 2000 r.

**Kujawsko-Pomorska Kasa Chorych.** Skład Rady liczył 17 osób, które ze swego grona wybrały pięcioosobową komisję skarg i wniosków. W marcu 2000 r. 2 członków Rady, w tym jej przewodniczący, utraciło prawo do pobierania diet z tytułu członkostwa w Radzie. W tym samym miesiącu Rada rozszerzyła skład komisji skarg i wniosków o wspomniane 2 osoby, co miało stanowić uzasadnienie dalszej wypłaty diet. Kwota diet dla nowych członków tej komisji, będących jednocześnie radnymi, wyniosła do września 2000 r. 18,6 tys. zł. Do obliczenia wysokości diet dla członków Rady i komisji skarg i wniosków, Rada Kasy przyjęła 3/4 zamiast 2/3 przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Nadpłacona w związku z tym kwota, za okres od września 1999 r. do sierpnia 2000 r., wyniosła 35,1 tys. zł.

**Dolnośląska Kasa Chorych.** Wypłaciła 13 członkom Rady, będącym radnymi, diety w wysokości 27,2 tys. zł - za udział w posiedzeniach w lutym i marcu 2000 r.<sup>21</sup> Do czasu zakończenia kontroli<sup>22</sup> część pobranych diet w wysokości 8,6 tys. zł została zwrócona. Rada Kasy podjęła 17 kwietnia 2000 r. uchwałę, zgodnie z którą za udział w posiedzeniach komisji skarg i wniosków wspomniany zakaz nie obowiązywał w odniesieniu do tych osób.<sup>23</sup> Dopiero 7 sierpnia 2000 r. podjęła kolejną uchwałę, wprowadzającą zakaz wypłaty diet za udział w posiedzeniach komisji - dla jej członków sprawujących funkcję posła, senatora i radnego. W okresie od marca do sierpnia 2000 r. wypłacono diety 2 członkom Rady, będącym członkami komisji i sprawujących jednocześnie funkcje radnych – w wysokości 19,7 tys. zł.

**Podlaska Kasa Chorych.** Począwszy od 1 marca 2000 r. zaprzestała wypłat diet za udział w posiedzeniach Rady jednemu posłowi do Sejm RP i 7 radnym. W dalszym ciągu jednak wypłacane były diety za posiedzenia komisji skarg i wniosków dla 3 radnych. W okresie od 1 marca do 31 sierpnia 2000 r. wypłacono z tego tytułu 13,9 tys. zł.

**Wielkopolska Kasa Chorych.** Wypłaciła m.in. 9 członkom Rady (jednemu senatorowi RP i 8 radnym) diety i zwróciła im koszty przejazdu za udział w posiedzeniu Rady, które odbyło się 25 lutego 2000 r. i posiedzeniu komisji skarg i wniosków z 29 lutego 2000 r. – w wysokości 13,5 tys. zł. Do czasu zakończenia kontroli<sup>24</sup> zwrócono część diet i kosztów w wysokości 6,1 tys. zł.

**Opolska Kasa Chorych.** Jedynie 7 spośród 17 członków Rady złożyło oświadczenia, że nie są radnymi. Za udział w posiedzeniu Rady z 11 marca 2000 r. Kasa wypłaciła 9 członkom Rady diety w wysokości 6,4 tys. zł (5 z nich pełniło jednocześnie funkcję radnego, a 4 – nie złożyło oświadczenia, nawet do czasu zakończenia kontroli<sup>25</sup>).

<sup>21</sup> Por. art. 81 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>22</sup> Tj. do października 2000 r.

<sup>23</sup> Uchwała ta została podjęta z naruszeniem art. 81 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym. UNUZ stwierdził w tej sprawie, iż zapis ograniczający prawo do diet członkom Rady Kasy, w przypadku sprawowania przez nich funkcji posła, senatora i radnego, znajduje również zastosowanie do tych członków Rady, którzy są członkami komisji skarg i wniosków.

<sup>24</sup> Tj. do dnia 22 sierpnia 2000 r.

<sup>25</sup> Tj. do dnia 29 sierpnia 2000 r. Kasa podjęła działania, w celu odzyskania nienależnie wypłaconych diet dopiero na skutek kontroli NIK i wyegzekwowała je w grudniu 2000 r.

## **2. Ocena kontrolowanej działalności i synteza ustaleń kontroli**

Kasy Chorych i Krajowy Związek Kas Chorych gospodarowały środkami na wynagrodzenia w 2000 r., formalnie rzecz biorąc, zgodnie z ustalonymi przez te jednostki wewnętrznymi zasadami. Zasady te były naruszane jedynie sporadycznie, w związku z czym stwierdzone nieprawidłowości nie miały powszechnego charakteru. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że wewnętrzne zasady gospodarki środkami na wynagrodzenia w tych jednostkach nie spełniają standardów ustanowionych przez przepisy prawa dla sektora finansów publicznych.

Przepisy te stanowią, że składka na ubezpieczenie zdrowotne jest środkiem publicznym. Do sektora finansów publicznych zostały zaliczone Kasy Chorych. Ponadto z Konstytucji RP wynika, że wydatkowanie środków publicznych może następować wyłącznie na podstawie ustawy. Pozostawiając Kasom uprawnienia do swobodnej regulacji wysokości płac swoich pracowników, ustawodawca ustalił jedynie maksymalną wysokość wynagrodzenia dla dyrektorów i członków zarządów Kas Chorych. W Kasach obowiązują wprowadzone wewnętrzne regulaminy wynagradzania, tworzone w oparciu o ogólnie obowiązujące przepisy Kodeksu pracy, jednakże umożliwiają one - praktycznie w sposób dowolny - kształtowanie wysokości indywidualnych wynagrodzeń.

Pozostawienie przez ustawodawcę problemu kształtowania wynagrodzeń dla pracowników Kas wyłącznie ich organom, tj. zarządom i radom, odbiega więc od regulacji prawnych w sektorze publicznym. Poza wspomnianymi przepisami prawa, dotyczącymi dyrektorów i członków zarządów Kas, wynikającymi z tzw. ustawy „kominowej”, brak jest bowiem norm prawnych, kształtujących wysokość środków, jakie Kasy mogą przeznaczyć na finansowanie wynagrodzeń oraz określających kwalifikacje i zasady wynagradzania pracowników.

Odrębną sprawą, mającą wpływ na poziom kosztów funkcjonowania Kas, czyli na wielkość środków ze składki, wykorzystywanych na wynagrodzenia, jest wysoki wzrost stanu zatrudnienia – o ponad 25% w 2000 r. Ustawodawca nie określił kryteriów planowania zatrudnienia, uwzględniających uwarunkowanie zewnętrzne, np. liczbę obsługiwanych ubezpieczonych, rozległość terenu działania Kasy i inne dające się zwymiarować czynniki. Brak jest więc obiektywnych kryteriów kształtowania zatrudnienia w tych podmiotach, co znacznie utrudnia ewentualne przedsięwzięcia racjonalizujące. W sytuacji braku kryteriów, stan zatrudnienia był najczęściej pochodną przyjętej struktury organizacyjnej oraz założeń przyjętych w planach finansowych, w części dotyczącej wysokości środków na wynagrodzenia. Szybki wzrost zatrudnienia zarządy Kas wyjaśniały m.in. zwiększaniem się liczby zawieranych umów o świadczenia zdrowotne. W ocenie NIK brak jest przesłanek do przyjęcia, że stan zatrudnienia, zważywszy na merytoryczny zakres zadań, do wykonywania których Kasy zostały powołane, może być bezpośrednio uzależniony od liczby tych umów.

W ujęciu syntetycznym z ustaleń kontroli wynika, co następuje:

**2.1. Wynagrodzenia dyrektorów i członków zarządów Kas Chorych<sup>26</sup> ustalane są od 1 czerwca 2000 r., m.in. przy uwzględnieniu przepisów prawa,<sup>27</sup> ograniczających wynagrodzenia i inne formy gratyfikacji wypłacane ze środków publicznych. Wysokość wynagrodzenia tych osób określona została w relacji**

<sup>26</sup> Oraz dyrektora Biura Krajowego Związku Kas Chorych.

<sup>27</sup> Por. art. 2 pkt 8 i 9 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. Zauważyć należy, że ustawa w zasadniczej części weszła w życie z dniem 1 czerwca 2001 r. Z tą datą wszedł w życie m.in. art. 5 ust. 1, art. 8 pkt 9 i art. 12. Natomiast art. 5 ust. 3 i art. 10 – weszły w życie dopiero z dniem 1 stycznia 2001 r.

do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.<sup>28</sup> Dla osób zajmujących wspomniane stanowiska maksymalne wynagrodzenie określono jako czterokrotność tego wynagrodzenia.<sup>29</sup> Przepisy te, zwane potocznie ustawą „kominową”, były – generalnie rzecz biorąc – respektowane. Ograniczyły one wysokość wynagrodzeń dyrektorów i członków zarządów Kas. Pośrednio miały również, w części przypadków, korygujący wpływ na wysokość wynagrodzeń pracowników ze średniego kierownictwa, w tych przypadkach, w których po wejściu w życie ustawy były one wyższe od nowo ustalonych wynagrodzeń dyrektorów i członków zarządów (*szczegóły str. 16-17, 24*).

**2.2.** Wysokość wynagrodzeń miesięcznych, osiąganych w 2000 r. przez dyrektorów i członków zarządów Kas oraz dyrektora Biura Krajowego Związku, była zgodna z postanowieniami statutów i wewnętrznych regulaminów tych jednostek. Po wejściu w życie ustawy „kominowej”,<sup>30</sup> wynagrodzenia w 16 Kasach zostały zmniejszone - dostosowane do wymogów ustawy. W jednej Kasie członkom zarządu podwyższono wynagrodzenia do możliwych wartości maksymalnych, ale zgodnych z ustawą (*szczegóły str. 24*).

Do końca sierpnia 2000 r. członkowie zarządów Kas i dyrektor Krajowego Związku otrzymywali, na wniosek Rad tych podmiotów, premie lub nagrody, przewidziane w regulaminach. Tylko w trzech Kasach członkowie ich zarządów nie otrzymali w 2000 r. premii ani nagród. W części Kas wypłaty te były odsunięte w czasie, w związku z późniejszym zatwierdzeniem okresowych sprawozdań. Po wejściu w życie ustawy „kominowej”, w kilku Kasach, m.in. w Małopolskiej, wypłacono, za miesiące lipiec i sierpień 2000 r., członkom zarządów wyższe premie, niż w poprzednich okresach lub jednorazowe za cały wcześniejszy okres. Działania te mogą sugerować, że miały one charakter rekompensat za obniżone wynagrodzenie w następnych miesiącach.

Za okres po 1 września 2000 r. członkowie zarządów nie otrzymywali dodatkowych uznaniowych składników wynagrodzeń. Ustawa „kominowa” umożliwiała jedynie wypłatę nagrody rocznej do końca marca 2001 r., zgodnie z obowiązującymi w 2000 r. regulaminami (*szczegóły str. 25-26*).

**2.3.** W 2000 r. nastąpił znaczny wzrost zatrudnienia w Kasach - z 3,6 tys. osób do ponad 4,5 tys. osób,<sup>31</sup> czyli o 25,4%. Wzrost zatrudnienia o więcej niż 25% odnotowano w 6 Kasach, natomiast na poziomie niższym od 25% - w 11 Kasach. Wzrost zatrudnienia, a tym samym kosztów administracyjnych, był uzasadniany przez zarządy Kas głównie zwiększeniem się liczby zawieranych umów o świadczenia zdrowotne. Zwiększone zatrudnienie miało zapewnić, ich zdaniem, sprawną obsługę rozliczeń i kontrolę realizacji umów, jak również wykonywanie innych zadań. Nie kwestionując tych wyjaśnień, albowiem liczba

<sup>28</sup> Wynagrodzenie tych osób ustalane jest w relacji do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (bez wypłat nagród z zysku) - z czwartego kwartału roku poprzedniego.

<sup>29</sup> Tamże - art. 8 pkt 9.

<sup>30</sup> Tamże - art. 2 pkt 8 i 9.

<sup>31</sup> W przeliczeniu na pełne etaty.

obsługiwanym przez Kasy umów rzeczywiście uległa zwiększeniu, np. w Kasie Śląskiej z 1,8 tys. w 1999 r. do 3,2 tys. w 2000 r., zwrócić należy uwagę na brak ustawowych kryteriów kształtowania stanu zatrudnienia w Kasach.

Odnosząc dane o kosztach funkcjonowania Kas i liczbie zatrudnianych pracowników, do liczby osób ubezpieczonych w rejonie działania poszczególnych Kas, a także analizując procentowy udział osób na stanowiskach kierowniczych, zwrócić należy uwagę na znaczne zróżnicowanie wskaźników obrazujących te relacje. Zważywszy na jednorodny charakter merytorycznych zadań, do realizacji których Kasy zostały powołane, uwagę zwraca zwłaszcza znaczna rozpiętość wskaźników ilustrujących: liczbę pracowników w poszczególnych Kasach, w przeliczeniu na 10 tys. osób ubezpieczonych – od 0,8 do 1,8, odsetek osób zajmujących stanowiska kierownicze – od 10% do 22%, wysokość kosztów administracyjnych, w tym z tytułu wypłaconych wynagrodzeń, w przeliczeniu na jednego ubezpieczonego – odpowiednio w granicach od 4 zł do 14 zł oraz od 3 zł do 7 zł (*szczegóły str. 19, 22-23*).

**2.4. Środki na wynagrodzenia, pozostające w dyspozycji Kas i Krajowego Związku, były wydatkowane, generalnie rzecz biorąc, zgodnie z obowiązującymi w tych jednostkach zasadami wynagradzania, premiowania i nagradzania. W 2000 r.<sup>32</sup> wydatki Kas Chorych na wynagrodzenia wyniosły 196,4 mln zł, czyli 93,3% wysokości planowanej i stanowiły średnio 0,8% kosztów ogólnych i 62,1% - administracyjnych. Wynagrodzenia osobowe, stanowiące 91,7% funduszu wynagrodzeń, wyniosły 180,2 mln zł i kształtowały się na poziomie 0,7% kosztów ogólnych i 57% - administracyjnych. Uznaniowe składniki wynagrodzeń, tj. premie i nagrody, wyniosły 26,6 mln zł, stanowiąc 13,5% kwoty wykorzystanego funduszu wynagrodzeń.**

W dwóch przypadkach stwierdzono przekroczenie planowanych wydatków na wynagrodzenia według stanu na koniec 2000 r.: w Kasie Lubelskiej - o 5,8%, mimo zastrzeżeń co do wysokości środków planowanych na ten cel, zgłaszanych wcześniej przez Urząd Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych oraz w Kasie Opolskiej - o 12,3%, usankcjonowane następnie przez UNUZ decyzją z 7 lutego 2001 r. (*szczegóły str. 26-28*).

**2.5. Pracownicy Kas i Biura Krajowego Związku otrzymywali wynagrodzenia w wysokości określonej w wewnętrznych regulaminach i taryfikatorach. Otrzymywali także, mające z założenia charakter uznaniowy, nagrody i premie, które były wypłacane ze środków na wynagrodzenia. Ich wysokość wynosiła od 10% do 40% - w relacji do miesięcznych wynagrodzeń, średnio w skali roku - 13,5%. Nie zawsze były jednak przestrzegane regulaminy, uzależniające wypłatę nagród i premii od wniosków zawierających stosowne uzasadnienie. Świadczyły o tym przypadki uwzględniania wniosków nie zawierających takiego uzasadnienia (*szczegóły str. 25-26*).**

**2.6. Kasy korzystały z możliwości zlecania wykonania czynności lub zadań, związanych np. z kontrolą świadczeniodawców, weryfikacją skierowań na badania i leczenie specjalistyczne, obsługą prawną – osobom fizycznym i prawnym. W niektórych przypadkach stwierdzono brak wystarczającego uzasadnienia dla zlecenia wykonania tych czynności, które przypisane zostały do konkretnych stanowisk pracy i zadań jednostek organizacyjnych Kasy (*szczegóły str. 19-22*).**

---

<sup>32</sup> Według danych na koniec stycznia 2001 r.

**2.7. Koszty związane z funkcjonowaniem rad Kas Chorych wyniosły w 2000 r. prawie 4,6 mln zł i stanowiły około 1,4% kosztów administracyjnych i 0,02% kosztów ogólnych Kas. Stwierdzono przypadki pokrywania niektórych kosztów działalności rad Kas Chorych, nie związanych bezpośrednio z ich posiedzeniami. Krytycznie oceniono sytuację, w której członkowie rad – reprezentanci osób ubezpieczonych, na ich koszt szkolą się, uczestniczą w konferencjach i zjazdach, korzystają z telefonów komórkowych i zwrotów wydatków, nie przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa (*szczegóły str. 28-29*).**

**2.8. Skutkiem nieprawidłowości ujawnionych w wyniku kontroli było wydatkowanie z naruszeniem przepisów prawa - 550,8 tys. zł. NIK podjęła działania w celu odzyskania 411,8 tys. zł. Uszczuplenia w dochodach wyniosły 53,3 tys. zł, a inne nieprawidłowości finansowe - 67,9 tys. zł.**

### 3. Uwagi i wnioski

Oprócz wniosków przedstawionych w wystąpieniach skierowanych do kierowników poszczególnych skontrolowanych jednostek,<sup>33</sup> ustalenia kontroli uzasadniają także przedstawienie poniższych wniosków legislacyjnych.

**3.1.** Środki pochodzące ze składki na ubezpieczenie zdrowotne zostały zaliczone do środków publicznych,<sup>34</sup> do sektora finansów publicznych zostały zaliczone Kasy Chorych,<sup>35</sup> zaś Konstytucja RP stanowi, że wydatkowanie środków publicznych może następować wyłącznie na podstawie ustawy.<sup>36</sup> Tymczasem ustawodawca, ustalając maksymalną wysokość wynagrodzenia dla dyrektorów i członków zarządów Kas Chorych,<sup>37</sup> pozostawił swobodnej regulacji przez same Kasy płac dla swoich pracowników. Wprawdzie w Kasach Chorych obowiązują regulaminy wynagradzania, podstawą wprowadzenia których są obowiązujące przepisy prawa,<sup>38</sup> jednakże umożliwiają one - praktycznie w sposób dowolny - kształtowanie wysokości wynagrodzeń w poszczególnych Kasach.

Pozostawienie przez ustawodawcę problemu kształtowania wynagrodzeń dla ponad 4,5 tys. rzeszy pracowników Kas Chorych<sup>39</sup> organom Kas, tj. ich zarządom i radom, odbiega od obowiązujących regulacji prawnych w sektorze publicznym.<sup>40</sup> W odniesieniu do Kas Chorych, ustawodawca wskazał jedynie, że wysokość środków na koszty administracyjne, w tym na wynagrodzenia, określa corocznie rada Kasy w planie finansowym Kasy.<sup>41</sup> Poza wspomnianymi wyżej uregulowaniami prawnymi, dotyczącymi dyrektorów i członków zarządów Kas,<sup>42</sup> brak jest natomiast przepisów prawa, które kształtowałyby wysokości środków, jakie Kasy mogą przeznaczyć na finansowanie wynagrodzeń oraz określałyby kwalifikacje, zasady wynagradzania oraz stosowne taryfikatory dla pracowników Kas Chorych.

Przeciętne wynagrodzenie w sektorze administracji publicznej w 2000 r. wynosiło 2.431 zł.<sup>43</sup> W tym samym okresie w sektorze ochrony zdrowia ludzkiego, przeciętne wynagrodzenie wynosiło 1.488 zł.<sup>44</sup> Wynagrodzenie pracowników Kas Chorych w 2000 r. kształtowało się natomiast przeciętnie na poziomie 3.650 zł.<sup>45</sup>

<sup>33</sup> Por. art. 60 ust. 1 ustawy o NIK. Wnioski te przedstawione zostały w części III Informacji pn. „Opis postępowania kontrolnego i działań podjętych po zakończeniu kontroli.”

<sup>34</sup> Por. art. 3 ust. 2 pkt 1 i pkt 2e ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.), zwanej dalej również „ustawą o finansach publicznych” oraz art. 2 pkt 7g ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (j. t. Dz. U. z 1998 r. Nr 119, poz. 773 ze zm.), zwanej dalej również „ustawą o zamówieniach publicznych”.

<sup>35</sup> Por. art. 5 pkt 9 ustawy o finansach publicznych.

<sup>36</sup> Por. art. 216 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).

<sup>37</sup> Por. - ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

<sup>38</sup> Por. art. 77<sup>2</sup> ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141 ze zm.).

<sup>39</sup> Według stanu na koniec grudnia 2000 r.

<sup>40</sup> Np. w sferze budżetowej określone zostały zasady najniższych wynagrodzeń – sprawy te reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników (Dz. U. z 1998 r. Nr 16, poz. 74 ze zm.). Określone zostały też zasady kształtowania wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej – por. ustawę z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1255 ze zm.).<sup>40</sup> Rada Ministrów lub Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w drodze rozporządzeń, wydawanych na podstawie delegacji ustawowych, określa wysokość tych wynagrodzeń dla poszczególnych grup zawodowych lub instytucji, ustalając wymagane kwalifikacje, tabele stanowisk, zasady wynagradzania i stosowne taryfikatory.

<sup>41</sup> Por. art. 129 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>42</sup> Por. - ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

<sup>43</sup> Według: „Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2000 r.”, GUS Warszawa 2001 r. Sektor: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

<sup>44</sup> Tamże.

<sup>45</sup> Według danych z protokołów kontroli.

Stały wzrost stanu zatrudnienia w poszczególnych Kasach Chorych, bez ścisłego powiązania z realizowanymi zadaniami, skłania ponadto do wnioskowania o ustalenie kryteriów planowania zatrudnienia, uwzględniających uwarunkowanie zewnętrzne, w tym np. liczbę ubezpieczonych w Kasie, rozległość terenu działania Kasy i inne czynniki.

**Fakty te wskazują na potrzebę podjęcia przez Radę Ministrów działań legislacyjnych, ukierunkowanych na nowelizację ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, np. przez wprowadzenie do niej delegacji do wydania przez Ministra Pracy i polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia, rozporządzenia ustalającego wymagane kwalifikacje, zasady wynagradzania oraz stosowne taryfikatory dla pracowników Kas Chorych, jak również uzupełnienie rozdziału 6 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym pn. „Organizacja i zakres działania Kas Chorych” - o zasady kształtowania zatrudnienia w Kasach Chorych, w oparciu o obiektywne, dające się zwymiarować czynniki.**

**3.2.** Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje potrzeby pokrywania ze składki na ubezpieczenie społeczne kosztów funkcjonowania rad Kas Chorych, w tym diet i kosztów przejazdu członków tych rad. Stwierdzono jednak przypadki pokrywania w ciężar kosztów administracyjnych Kas wydatków związanych wprowadzaniem z działalnością rad, charakter których uzasadniał jednak ocenę niegospodarnego dysponowania tymi środkami.

Przypadki obciążania Kas wydatkami z tego tytułu wskazują więc na potrzebę podjęcia przez Radę Ministrów działań, w celu nowelizacji ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, np. przez uzupełnienie art. 81 ustawy i wskazanie innych, oprócz diet i kosztów przejazdów, wydatków rad Kas Chorych, możliwych do finansowania ze składki na ubezpieczenie zdrowotne, bądź wskazanie, że oprócz wymienionych kosztów, inne nie mogą być pokrywane.

## II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

### 1. Charakterystyka stanu prawnego

**1.1.** Zadania z zakresu ubezpieczeń zdrowotnych realizują:<sup>46</sup> Regionalne Kasy Chorych, Branżowa Kasa Chorych dla Służb Mundurowych<sup>47</sup> i Krajowy Związek Kas Chorych. Nadzór nad realizacją ubezpieczenia zdrowotnego sprawuje Urząd Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych, który jest centralnym organem administracji rządowej.<sup>48</sup>

Kasa, w celu zapewnienia ubezpieczonym świadczeń określonych ustawą, gromadzi środki finansowe, zarządza nimi oraz zawiera umowy ze świadczeniodawcami, posiadającymi uprawnienia – na podstawie odrębnych przepisów.<sup>49</sup> Świadczenia są finansowane ze środków posiadanych przez Kasę, na które składają się głównie składki wnoszone przez ubezpieczonych.

Organami Kasy Chorych są rada i zarząd.<sup>50</sup> Rady Regionalnych Kas Chorych rozpoczęły swoją działalność<sup>51</sup> 1 września 1999 r. Do tego czasu funkcję tę wykonywał jednoosobowo Pełnomocnik Rządu.<sup>52</sup>

Kasy były, z mocy ustawy, członkami Krajowego Związku Kas Chorych,<sup>53</sup> który m.in. reprezentował Kasy wobec organów administracji rządowej oraz Parlamentu. Organami Krajowego Związku były: Rada i dyrektor Biura.<sup>54</sup>

Kasy prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie o ubezpieczeniu zdrowotnym.<sup>55</sup> Kasa sporządza na każdy rok finansowy, zrównoważony w zakresie wpływów i wydatków. Projekt planu na rok następny przedstawiany jest Radzie Kasy i Urzędowi Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych (do 30 września). Plan uchwalany jest przez Radę Kasy (najpóźniej do 30 października) i zatwierdzany przez ten Urząd (do 30 listopada).<sup>56</sup>

Przychodami Kasy są m.in.:<sup>57</sup> składki na ubezpieczenie zdrowotne, odsetki od nieopłaconych w terminie składek, kwoty wyrównania finansowego,<sup>58</sup> środki na zadania finansowane z budżetu państwa i z innych źródeł.

Przychody przeznaczone są na finansowanie kosztów Kasy, do których należą

<sup>46</sup> Por. art. 65 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>47</sup> Tamże - art. 69c ust. 1 i 2. Por. także rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia Branżowej Kasy Chorych Dla Służb Mundurowych (Dz. U. Nr 148, poz. 969 ze zm.).

<sup>48</sup> Por. art. 151 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>49</sup> Tamże - art. 4.

<sup>50</sup> Tamże - art. 74.

<sup>51</sup> Tamże - art. 167 ust. 4.

<sup>52</sup> Tamże - art. 167 ust. 7 pkt 5. Pełnomocnik Rządu ds. Wprowadzenia Powszechnego Ubezpieczenia Zdrowotnego - zwany w skrócie „Pełnomocnikiem Rządu”.

<sup>53</sup> Tamże - art. 65 ust. 2 (do 30 czerwca 2001 r.).

<sup>54</sup> Krajowy Związek prowadził działalność do 30 czerwca 2001 r. i z dniem 1 lipca 2001 r. uległ likwidacji - por. art. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 122, poz. 1324). Krajowy Związek Kas Chorych ulega likwidacji 1 lipca 2001 r.

<sup>55</sup> Por. art. 124 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>56</sup> Tamże - art. 131b ust. 4 i 5.

<sup>57</sup> Tamże - art. 127.

<sup>58</sup> Tamże - art. 135.

m.in.:<sup>59</sup> koszty świadczeń dla ubezpieczonych, zwroty kosztów świadczeń zdrowotnych udzielanych przez inne Kasy lub instytucje, odpisy na fundusz rezerwowy, wyrównanie finansowe,<sup>60</sup> a także koszty działalności Kasy i jej oddziałów, w szczególności z tytułu utrzymania nieruchomości, wypłat wynagrodzeń, diet i zwrotu kosztów podróży itd. Przychody Kasy Chorych są również przeznaczane na finansowanie inwestycji służących potrzebom Kasy.<sup>61</sup>

Wysokość środków na koszty administracyjne Kas i ich oddziałów, powstające w związku z koniecznością zapewnienia sprawnego ich funkcjonowania, w tym dotyczące utrzymania biura i wynagrodzeń pracowników, określa corocznie w planie finansowym Rada Kasy.<sup>62</sup> Plan finansowy podlega kontroli Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych.<sup>63</sup>

Rada regionalnej Kasy Chorych powoływana jest<sup>64</sup> przez sejmik województwa spośród osób ubezpieczonych w danej Kasie. Do kompetencji Rady należy m.in. ustalanie wynagrodzenia członków zarządu Kasy, w tym dyrektora i jego zastępców.<sup>65</sup>

Członkowie rady Kasy Chorych za udział w posiedzeniach otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu, a zamiejscowi również zwrot kosztów noclegów.<sup>66</sup> Przepis ten stosuje się również do członków komisji skarg i wniosków.<sup>67</sup> Uprawnienie to nie przysługuje jednak posłom i senatorom, a w zakresie diet – także radnym jednostek samorządowych.<sup>68</sup> Diety za udział w posiedzeniach otrzymywali także członkowie Rady Krajowego Związku Kas Chorych, a zamiejscowi – ponadto zwrot kosztów przejazdów i noclegów.<sup>69</sup> Wysokość diet uchwałała Rada Krajowego Związku Kas Chorych, przy czym dieta nie mogła przekraczać w okresie miesiąca kalendarzowego 300% najniższego wynagrodzenia.<sup>70</sup>

Wysokość odpisu ze środków Kasy na rzecz Krajowego Związku ustalała corocznie Rada Związku, w oparciu o przyjęte zadania. Odpis ten w okresie roku kalendarzowego nie mógł przekroczyć kwoty 0,05% rocznych planowanych przychodów Kasy ze składki na ubezpieczenia zdrowotne.<sup>71</sup>

---

<sup>59</sup> Tamże - art. 128.

<sup>60</sup> Tamże - art. 135.

<sup>61</sup> Tamże – art. 128 ust. 2.

<sup>62</sup> Tamże - art. 129 ust. 1.

<sup>63</sup> Tamże - art. 151a ust. 7.

<sup>64</sup> Tamże - art. 75.

<sup>65</sup> Por. § 8 pkt 5 statutów Kas Chorych, stanowiących załączniki do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia regionalnych Kas Chorych i ich oddziałów, określenia ich siedzib i obszarów działania oraz nadania im statutów (Dz. U. Nr 152, poz. 989).

<sup>66</sup> Por. art. 81 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>67</sup> Tamże – art. 81 ust. 2.

<sup>68</sup> Tamże – art. 81 ust. 5. Dodany został przez art. 41 pkt 1 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12, poz. 136). Obowiązuje od 23 lutego 2000 r.

<sup>69</sup> Tamże - art. 117 ust. 1. Świadczenia te otrzymywali do dnia 30 czerwca 2001 r., na zasadach określonych w art. 81 ust. 4.

<sup>70</sup> Tamże - art. 117 ust. 2.

<sup>71</sup> Tamże - art. 129 ust. 2.

Kasa Chorych tworzy fundusz rezerwowy.<sup>72</sup> Fundusz ten przeznaczony jest wyłącznie na sfinansowanie różnicy, spowodowanej przewagą kosztów działalności bieżącej nad przychodami Kasy Chorych. Każdorazowe jego uruchomienie wymaga uchwały Rady Kasy Chorych i powiadomienia Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych.<sup>73</sup> Wysokość odpisu na fundusz rezerwowy wynosi 1% miesięcznych przychodów Kasy ze składki.<sup>74</sup>

Sfinansowanie różnicy, spowodowanej przewagą kosztów działalności bieżącej nad przychodami Kasy, możliwe jest także z pożyczki udzielonej przez sejmik wojewódzki.<sup>75</sup> Wysokość kwot wyrównania finansowego – dokonywanego między Kasami Chorych, ze względu na zróżnicowanie przychodów i kosztów, oblicza Urząd Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych dla poszczególnych Kas. Określa także tryb i terminy przekazywania tego wyrównania między Kasami.<sup>76</sup>

Kasy i Krajowy Związek prowadzą rachunkowość na ogólnych zasadach. Sprawozdania finansowe Kas i Związku są corocznie badane przez biegłych rewidentów.<sup>77</sup>

Kasy nie są zobowiązane, przy zawieraniu umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych i usług transportu sanitarnego, do stosowania form, zasad i trybu postępowania o zamówienie publiczne, określonych w ustawie o zamówieniach publicznych. Zawieranie umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu konkursu ofert.<sup>78</sup>

Środki pochodzące ze składki na ubezpieczenia zdrowotne zostały zaliczone do środków publicznych.<sup>79</sup>

**1.2.** Wynagrodzenia dyrektorów, członków zarządów Kas i dyrektora Biura Krajowego Związku, ustalane są - od 1 czerwca 2000 r. - m.in. przy uwzględnieniu przepisów prawa, ograniczających wynagrodzenia i inne formy gratyfikacji wypłacane ze środków publicznych.<sup>80</sup> Wysokość miesięcznego, maksymalnego wynagrodzenia tych osób określona została w relacji do przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw<sup>81</sup> - jako czterokrotność tego wynagrodzenia.<sup>82</sup>

---

<sup>72</sup> Tamże - art. 130 ust. 1.

<sup>73</sup> Tamże - art. 130 ust. 2-4.

<sup>74</sup> Tamże - art. 131.

<sup>75</sup> Tamże - art. 130 ust. 2 i art. 131b ust. 7.

<sup>76</sup> Tamże - art. 135.

<sup>77</sup> Tamże – art. 141. Rachunkowość prowadzona jest na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591 ze zm.).

<sup>78</sup> Por. art. 54a ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 27 listopada 1998 r. w sprawie konkursu ofert na zawieranie przez Kasy Chorych umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych (Dz. U. Nr 148, poz. 978 ze zm.).

<sup>79</sup> Por. art. 3 ust. 2 pkt 1 i 2e ustawy o finansach publicznych oraz art. 2 pkt 7g ustawy o zamówieniach publicznych.

<sup>80</sup> Por. art. 2 pkt 8 i 9 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. Z tą datą weszły w życie przepisy dotyczące wynagrodzenia miesięcznego, maksymalnej wysokości tego wynagrodzenia oraz odprawy pieniężnej z tytułu odwołania ze stanowiska lub rozwiązania zatrudnienia – por. również art. 5 ust. 1, art. 8 i art. 12 ustawy.

<sup>81</sup> Bez wypłat z zysku, w czwartym kwartale poprzedniego roku, ogłaszanego przez Prezesa GUS. Wynagrodzenie to w IV kwartale 1999 r. wynosiło 2.010,36 zł.

<sup>82</sup> Por. art. 8 pkt 9 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

Osobom, do których ustawa ma zastosowanie, niezależnie od podstawy nawiązania stosunku pracy lub rodzaju umowy cywilnoprawnej stanowiącej podstawę zatrudnienia, przysługuje<sup>83</sup> wyłącznie wynagrodzenie miesięczne. Dyrektorom i członkom zarządów Kas oraz dyrektorowi Biura Krajowego Związku może być przyznana nagroda roczna<sup>84</sup> - w zależności od osiągniętych wyników finansowych lub stopnia realizacji innych zadań. Jej wysokość nie może przekroczyć trzykrotności **ich** przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody.<sup>85</sup>

W razie odwołania ze stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę albo umowy cywilnoprawnej, będącej podstawą zatrudnienia przez podmiot zatrudniający, z innych przyczyn, niż naruszenie podstawowych obowiązków ze stosunku zatrudnienia, dyrektorom i członkom zarządów Kas oraz dyrektorowi Biura Krajowego Związku może być przyznana odprawa w wysokości nie wyższej, niż trzykrotność wynagrodzenia miesięcznego.<sup>86</sup>

Postanowienia umów o pracę oraz innych aktów stanowiących podstawę nawiązania stosunku pracy albo umów cywilnoprawnych ustalających wynagrodzenie miesięczne, nagrodę roczną, odprawę oraz wartość świadczeń dodatkowych, w wysokości wyższej niż maksymalna dopuszczona ustawą, są nieważne z mocy prawa w odniesieniu do tej części, która przewyższa kwotę maksymalną określoną w ustawie.<sup>87</sup>

Dostosowanie wysokości powyższych świadczeń pieniężnych do wymogów określonych w ustawie mogło nastąpić najpóźniej do 1 września 2000 r. – w odniesieniu do wysokości wynagrodzenia miesięcznego i odprawy oraz do 1 kwietnia 2001 r. – w odniesieniu do nagrody rocznej.<sup>88</sup>

Informacje o wynagrodzeniu osób podlegających przepisom ustawy oraz o nagrodach rocznych, świadczeniach dodatkowych i odprawach są jawne i nie podlegają ochronie danych osobowych ani tajemnicy handlowej.<sup>89</sup>

## **2. Charakterystyka uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych**

**2.1.** Z dniem 1 stycznia 1999 r., w związku z wejściem w życie systemu ubezpieczeń zdrowotnych, rozpoczęło działalność 16 Regionalnych Kas Chorych.

*Są to następujące Kasy: Dolnośląska, Kujawsko-Pomorska, Lubelska, Lubuska, Łódzka, Małopolska, Mazowiecka, Opolska, Podkarpacka, Podlaska, Pomorska, Śląska, Świętokrzyska, Warmińsko-Mazurska, Wielkopolska,*

<sup>83</sup> Tamże – art. 5 ust. 1, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2 i 3. Wchodzą one w życie z dniem 1 stycznia 2001 r. - na podstawie art. 30 ustawy.

<sup>84</sup> Tamże – art. 5 ust. 3. Przepisy o nagrodzie rocznej weszły w życie z dniem 1 stycznia 2001 r. Por. także art. 10 ustawy.

<sup>85</sup> Tamże – art. 10 ust. 7.

<sup>86</sup> Tamże – art. 12.

<sup>87</sup> Tamże – art. 13. Zgodnie z art. 26 ust. 1 stają się nieważne z mocy prawa z upływem 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Zamiast nich stosuje się odpowiednie przepisy ustawy.

<sup>88</sup> Tamże – art. 26 ust. 1, w związku z art. 30.

<sup>89</sup> Tamże – art. 15.

Zachodniopomorska.<sup>90</sup> Powołana została także Branżowa Kasa Chorych dla Służb Mundurowych o zasięgu ogólnopolskim.<sup>91</sup>

Nadzór nad realizacją ubezpieczenia zdrowotnego powierzono Urzędowi Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych, który jest centralnym organem administracji rządowej.

**2.2.** Ogólne dane o przychodach i kosztach Kas Chorych w 2000 r. zilustrowane zostały w poniższej tablicy.

**Tablica Nr 3**

**Dane ogólne o przychodach i kosztach Kas Chorych w 2000 r.**

| L.p. | Wyszczególnienie                    | Plan w tys. zł |              | Wykonanie *)<br>w tys. zł | %(6:5) |
|------|-------------------------------------|----------------|--------------|---------------------------|--------|
|      |                                     | pierwotny      | po zmianach  |                           |        |
| 1    | 2                                   | 4              | 5            | 6                         | 7      |
| 1    | <b>Przychody</b>                    | 23.124.011,6   | 23.921.361,2 | 24.955.642,8              | 104,3  |
| 2    | <b>Koszty ogółem, w tym:</b>        | 23.124.011,6   | 23.927.864,5 | 24.158.956,2              | 101,0  |
| 2.1. | <b>koszty świadczeń zdrowotnych</b> | 21.419.688,0   | 22.182.747,7 | 22.509.014,9              | 101,5  |
| 2.2. | <b>koszty administracyjne</b>       | 383.343,9      | 358.227,6    | 316.317,6                 | 88,3   |

\*) „wykonanie” podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

**Źródło:** dane z protokołów kontroli

W okresie objętym kontrolą planowane przychody były zmieniane odpowiednio do poprawiającej się ściągальności składki na ubezpieczenie zdrowotne. Według pierwotnego planu zaplanowane zostały one w wysokości 23.124 mln zł, a następnie zwiększone w ciągu 2000 r. – do 23.921,4 mln zł. Faktyczne wpływy wyniosły 24.955,6 mln zł, co oznacza, że plan przychodów zrealizowany został w 104,3%.<sup>92</sup>

Na 2000 r. Kasy Chorych przewidziały początkowo poniesienie kosztów w wysokości 23.124 mln zł. W związku z większymi, niż początkowo planowano, wpływami ze składki, plan kosztów zwiększono do 23.927,9 mln zł. Koszty faktycznie poniesione w 2000 r. przez Kasy wyniosły natomiast 24.159 mln zł, co oznacza, że zostały one zrealizowane na poziomie 101% - w relacji do planu po zmianach.<sup>93</sup>

*Główną pozycję kosztów stanowią koszty świadczeń zdrowotnych. Według pierwotnego planu na 2000 r. ustalone zostały one w wysokości 21.419,7 mln zł, a następnie zwiększone w ciągu roku – do 22.182,7 mln zł. Na świadczenia zdrowotne w u.br. Kasy wydatkowały 22.509 mln zł, co*

<sup>90</sup> Por. rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia regionalnych Kas Chorych i ich oddziałów, określenia ich siedzib i obszarów działania oraz nadania im statutów (Dz. U. Nr 152, poz. 989).

<sup>91</sup> Por. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia Branżowej Kasy Chorych dla Służb Mundurowych (Dz. U. Nr 148, poz. 969 ze zm.).

<sup>92</sup> Dane ilustrujące przychody poszczególnych Kas Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w zał. Nr 4 do niniejszej Informacji. Uwaga: w kolumnie 3 tablicy Nr 4 „liczba ubezpieczonych”, jak również analogicznie w innych tablicach, podano dane szacunkowe, określone przez Pełnomocnika Rządu, przyjęte za podstawę do wyznaczenia kwot wyrównania finansowego między Kasami w 2001 r., ze względu na rozbieżności danych o faktycznej liczbie osób ubezpieczonych w rejonach działania poszczególnych Kas. Dane o liczbie ubezpieczonych, jakimi dysponują Kasy na podstawie tzw. list aktywnych osób zarejestrowanych w lecznictwie podstawowym, odbiegały od danych podanych przez Pełnomocnika.

<sup>93</sup> Dane ilustrujące koszty poniesione przez poszczególne Kasy Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w tablicy stanowiącej zał. Nr 5 do niniejszej Informacji.

oznacza, że plan kosztów w tej pozycji został przekroczony o 1,5%.<sup>94</sup> Na pokrycie kosztów administracyjnych przewidziano w planach na 2000 r. początkowo 383,3 mln zł, a następnie, w wyniku zmian dokonanych w ciągu roku, środki na ten cel zmniejszono do 358,2 mln zł. Koszty te wyniosły faktycznie 316,3 mln zł. Oznacza to, że zostały one zrealizowane na poziomie 88,3% założeń przyjętych w planie po zmianach.<sup>95</sup>

**2.3.** Przeciętne wynagrodzenie w sektorze administracji publicznej w 2000 r. wynosiło w 2000 r. 2.431 zł.<sup>96</sup> W tym samym okresie w sektorze ochrony zdrowia ludzkiego wynagrodzenie to wynosiło 1.488 zł.<sup>97</sup> Wynagrodzenie pracowników Kas Chorych w 2000 r. kształtowało się natomiast przeciętnie na poziomie 3.650 zł.<sup>98</sup>

**2.4.** Odnosząc dane o kosztach funkcjonowania Kas Chorych i liczbie zatrudnianych pracowników, do liczby osób ubezpieczonych w rejonie działania poszczególnych Kas, a także analizując procentowy udział osób na stanowiskach kierowniczych, zwrócić należy uwagę na znaczne zróżnicowanie wskaźników obrazujących te relacje. Przedstawione zostały one w poniższej tablicy

**Tablica Nr 4 Niektóre relacje ilustrujące m.in. jednostkowe koszty funkcjonowania Kas Chorych w 2000 r.**

| L.p. | Wyszczególnienie                                                                                 | Wartość współczynnika na poziomie: |            |             |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|------------|-------------|
|      |                                                                                                  | najniższym                         | najwyższym | przeciętnym |
| 1    | 2                                                                                                | 3                                  | 4          | 5           |
| 1    | Liczba pracowników w przeliczeniu na 10 tys. ubezpieczonych – stan na koniec 2000 r.             | 0,85                               | 1,85       | 1,18        |
| 2    | Udział osób zajmujących stanowiska kierownicze w ogólnym zatrudnieniu (w %)                      | 9,6                                | 22,4       | 15,0        |
| 3    | Koszty administracyjne w 2000 r. w przeliczeniu na jednego ubezpieczonego (w zł)                 | 3,94                               | 13,79      | 8,25        |
| 4    | Koszty z tytułu wypłaconych wynagrodzeń w przeliczeniu na jednego ubezpieczonego (w zł)          | 2,78                               | 7,44       | 5,13        |
| 5    | Koszty z tytułu funkcjonowania rady Kasy Chorych w przeliczeniu na jednego ubezpieczonego (w zł) | 0,05                               | 0,29       | 0,12        |

*Źródło: dane z protokółów kontroli*

### 3. Ważniejsze ustalenia kontroli

#### 3.1. Organizacja wewnętrzna

Organizacja wewnętrzna poszczególnych Kas podlegała w 2000 r. licznym zmianom. Struktura organizacyjna i nazewnictwo poszczególnych jednostek było zróżnicowane. Nie została bowiem wypracowana, w skali kraju, modelowa i ujednolicona struktura organizacyjna, umożliwiająca dokonanie porównania i oceny rozwiązań z tego zakresu.

*Najczęściej występowała struktura organizacyjna, będąca pochodną pierwotnych ustaleń, wprowadzonych przez statuty i regulaminy organizacyjne*

<sup>94</sup> Dane ilustrujące koszty świadczeń zdrowotnych, poniesione przez poszczególne Kasy Chorych w 2000 r., przedstawione zostały w tablicy stanowiącej zał. Nr 6 do niniejszej Informacji.

<sup>95</sup> Dane ilustrujące koszty administracyjne, poniesione przez poszczególne Kasy Chorych w 2000 r., przedstawione zostały w tablicy stanowiącej zał. Nr 7 do niniejszej Informacji.

<sup>96</sup> Według: „Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2000 r.”, GUS Warszawa 2001 r. Sektor: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

<sup>97</sup> Tamże.

<sup>98</sup> Według danych z protokółów kontroli.

*nadane przez Pełnomocnika Rządu, który do końca sierpnia 1999 r. pełnił jednoosobowo funkcję rad Kas Chorych.*

### **3.2. Zawieranie umów cywilnoprawnych**

Mimo znacznego wzrostu zatrudnienia w 2000 r., Zarządy Kas zlecały osobom z zewnątrz wykonywanie czynności, takich jak np. kontrola świadczeniodawców, weryfikacja skierowań na badania i leczenie specjalistyczne. Osobom fizycznym i prawnym zlecano także obsługę prawną, mimo iż w strukturach Kas funkcjonowały jednostki organizacyjne powołane do takiej obsługi.

W przypadku części umów cywilnoprawnych, zawartych z osobami fizycznymi lub innymi podmiotami, brak było wystarczającego uzasadnienia do ich zawarcia, ponieważ czynności, które w związku z tymi umowami miały być wykonane, przypisane były do zadań konkretnych jednostek organizacyjnych Kasy i stanowisk pracy.

***Lubelska Kasa Chorych.** W 2000 r. wydatkowano 120,9 tys. zł, tytułem wynagrodzeń za realizację umów zlecenia i umów o dzieło. M.in. z jedną z osób zawarte zostały dwie umowy zlecenia na kwotę 6,5 tys. zł - na wykonywanie konsultacji z zakresu spraw kadrowych i opracowanie procedur, dotyczących tworzenia narzędzi opisu stanowisk pracy. Z tą samą osobą zawarto inną umowę na opracowanie procedur przy rekrutacji pracowników. Efektem realizacji powyższej umowy, za którą zleceniobiorca otrzymał 14 tys. zł był dwustronicowy kwestionariusz pn. „Zamówienie na rekrutację”, którego odbiór dokonywany był trzykrotnie – na podstawie protokołów przyjęcia pracy zleconej. Należy zauważyć, że po upływie ponad 6 miesięcy, zastosowanie wspomnianych materiałów w bieżącej działalności Kasy znajdowało się we wstępnej fazie.*

*Mimo powołania wyspecjalizowanej jednostki organizacyjnej - Biura Zamówień Publicznych i Inwestycji, zatrudniającego osoby o właściwym przygotowaniu zawodowym oraz możliwości korzystania z konsultacji radców prawnych z Departamentu Organizacyjno-Prawnym, Kasa zawarła także, z inną osobą, 3 umowy na opracowanie podstawowej dokumentacji, związanej z prowadzeniem postępowań o zamówienia publiczne, za co zapłacono 24 tys. zł. Zlecenie dotyczyło opracowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, druku ogłoszenia o przetargu na rozbudowę sieci komputerowej, specyfikacji i kryteriów oceny ofert do przetargu na sprzątnięcie pomieszczeń Kasy, specyfikacji, druku ogłoszenia o przetargu oraz oceny ofert na dostawę mebli biurowych i papieru do wydruku kuponów rejestru usług medycznych.*

***Wielkopolska Kasa Chorych.** W 2000 r. zawarte zostały 154 umowy zlecenia z osobami fizycznymi, o wartości 169 tys. zł. Umowy dotyczyły m.in.: wydania opinii w sprawach medycznych wymagających uzasadnień specjalistycznych i potwierdzeń zasadności wniosków, dotyczących leczenia uzdrowiskowego, indywidualnego importu docelowego leków, organizacji i realizacji zamówień publicznych, wdrożenia systemu informatycznego, dorywczych prac pomocniczych i administracyjno – biurowych.*

*W dniu 1 stycznia 2000 r. Kasa zawarła umowy zlecenia z dwiema osobami fizycznymi, o łącznej wartości 5,3 tys. zł, a następnie kolejna dwie*

umowy o tej samej wartości na miesiąc luty 2000 r. Ich przedmiotem było zastępstwo specjalisty ds. zamówień publicznych w czasie jego nieobecności (w styczniu 2000 r.) i konsultacje w tych sprawach. Umowy zostały zawarte na podstawie „protokołu konieczności zawarcia umowy zlecenia z bezosobowego funduszu płac”, w którym podano m.in., że .... tak duży zakres prac nie może być wykonywany jednoosobowo, ale przez trzy osoby”.

Na podstawie umowy z 10 listopada 1999 r., na okres od 15 listopada 1999 r. do 30 listopada 2000 r., zadania z zakresu obsługi prawnej zostały zlecone kancelarii adwokackiej. Przedmiotem umowy była pełna obsługa prawna, tj.: wydawanie opinii, dotyczących umów o świadczenia zdrowotne, interpretacja aktów prawnych, związanych z funkcjonowaniem Kasy, opiniowanie aktów wewnętrznych (statuty, regulaminy i inne), zatwierdzanie projektów umów, prace doradcze w sprawach pracowniczych, zamówień publicznych, administracyjnych i organizacyjnych. Według rachunków wystawionych przez Kancelarię, Kasa w 2000 r. wydatkowała na ten cel 48,8 tys. zł. Zauważyć w związku z tym należy, że zgodnie z obowiązującym od 30 września 1999 r. regulaminem organizacyjnym, Departament Prawny wykonuje obsługę prawną, mającą na celu zapewnienie zgodności wewnętrznych aktów z ogólnie obowiązującymi przepisami prawa oraz ochronę prawną interesów Kasy. Wśród zadań tego Departamentu wymieniono m.in. udział w opracowywaniu opinii, udzielanie wyjaśnień w zakresie stosowania prawa, uczestniczenie w zadaniach z zakresu obsługi prawnej, udział w opracowywaniu wewnętrznych aktów oraz negocjowaniu umów ze świadczeniodawcami. Ponadto do kompetencji radcy prawnego Zarządu i Rady Kasy należało świadczenie pomocy prawnej, w szczególności przez: udzielanie porad prawnych, sporządzenie opinii, przygotowywanie projektów aktów prawnych, dotyczących działalności Kasy oraz projektów uchwał, zarządzeń i innych dokumentów wewnętrznych.

**Podlaska Kasa Chorych.** W 2000 r. zawarła, z osobami fizycznymi i podmiotami gospodarczymi, 77 umów zlecenia i 20 umów o dzieło o wartości 1.111,7 tys. zł. Przedmiotem umów były m.in.: obsługa prawna, dozór i sprzątnięcie pomieszczeń, prowadzenie dokumentacji, dotyczącej zagadnień medycznych, szkolenie pracowników, dostarczenie kart identyfikacyjnych systemu „Start” osobom z terenu działania 2 przychodni.

W przypadku 3 umów na kwotę 131,3 tys. zł, na podstawie których zlecono w 2000 r. osobie fizycznej, a następnie osobie prawnej obsługę prawną Kasy, naruszono ustawę o zamówieniach publicznych. W odniesieniu do zamówienia na kwotę 124,9 tys. zł stwierdzono, że oferentów nie zaproszono w sposób przewidziany ustawą,<sup>99</sup> tj. poprzez wywieszenie ogłoszenia w siedzibie Kasy, szacunkowa wartość zamówienia (100 tys. zł) została określona dopiero w dokumentacji podstawowych czynności, sporządzonej po zakończeniu postępowania przetargowego, ogłoszenie o wyniku przetargu nie zostało zamieszczone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Kasy oraz wysłane do drugiego oferenta.<sup>100</sup> Zaznaczyć należy, że na rachunkach z 2 i 28 lutego 2000 r. ówczesny dyrektor Kasy potwierdził fakt wykonania obsługi prawnej, zleconej

<sup>99</sup> Por. art. 29 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych.

<sup>100</sup> Tamże – art. 50 ust. 1 i 2.

na podstawie umów nr 29/00 i 30/00, mimo iż pod tymi numerami figurowały umowy zawarte w innych terminach i o innym przedmiocie (nagłośnienie sali i sprzątanie).

**Dolnośląska Kasa Chorych.** W 2000 r. zawarto 208 umów zlecenia na kwotę 238,15 tys. zł, w tym z pracownikami Kasy o wartości 20,7 tys. zł. Zawarto ponadto, z osobami spoza Kasy, 14 umów o dzieło o wartości 18,2 tys. zł. Umowy dotyczyły m.in.: opiniowanie skierowań pacjentów na badania i leczenie specjalistyczne, weryfikacji deklaracji ubezpieczonych, kontroli tzw. list aktywnych osób ubezpieczonych, obsługi prawnej, przeprowadzenia kontroli w zakładach opieki zdrowotnej, gabinetach stomatologicznych itp.

**Łódzka Kasa Chorych.** W 2000 r. Kasa zrealizowała, w ramach środków na wynagrodzenia, 40 umów zlecenia i umów o dzieło na kwotę 69 tys. zł.

**Mazowiecka Kasa Chorych.** Zawarła w 2000 r. 507 umów zlecenia i o dzieło. Wydatki z tego tytułu wyniosły<sup>101</sup> 926,2 tys. zł, stanowiąc około 2,4% kosztów administracyjnych i około 3,6% kosztów z tytułu wypłaconych wynagrodzeń.

### 3.3. Stan zatrudnienia

W 2000 r. zatrudnienie w Kasach wzrosło o 927 osób (920 etatów). Na początku roku zatrudnienie wynosiło 3.702 osoby (3.617 etatów), natomiast na koniec roku – 4.629 osób (4.537 etatów) – wzrost odpowiednio o 25% i 25,4%.

Dynamika zatrudnienia w poszczególnych Kasach była zróżnicowana. Wzrost zatrudnienia w ciągu roku o więcej niż 25% (25,4% - 62,8%, w etatach - 25,5% - 65,4%) stwierdzono w 6 Kasach, w tym w Kasie Branżowej - o 32,5%. Wzrost zatrudnienia na poziomie mniejszym, niż 25% odnotowano w 11 Kasach.

Największy wzrost zatrudnienia, licząc w wartościach bezwzględnych, wystąpił w **Kasach Śląskiej** - o 138 osób (o 137 etatów) i **Mazowieckiej** o 116 osób (o 109 etatów). Najniższy wzrost miał miejsce w **Kasach Opolskiej** - o 15 osób (o 15 etatów) i **Zachodniopomorskiej** - o 16 osób (o 14 etatów).

Porównanie zatrudnienia na koniec 2000 r. ze stanem z początku roku wskazuje na zróżnicowany wzrost zatrudnienia w przedziale od 7,5% (7,4%) w Kasie Łódzkiej i 10,5% (9,1%) w Kasie Zachodniopomorskiej, do 62,9% (65,4%) w Kasie Podkarpackiej i 62,7% (61,7%) w Kasie Podlaskiej.<sup>102</sup>

Znaczny wzrost zatrudnienia w 2000 r. dyrektorzy Kas uzasadniali głównie zwiększeniem się liczby zawartych umów o świadczenia zdrowotne. Zwiększone zatrudnienie miało zapewnić ich zdaniem sprawną obsługę rozliczeń i kontrolę realizacji tych umów, jak również wykonanie dodatkowych zadań przy realizacji programów zdrowotnych.

**Śląska Kasa Chorych.** W 1999 r. obsługiwała 1.826 umów. W 2000 r. ich liczba wzrosła do 3.224, zaś według stanu na 31 stycznia 2001 r. - do 3.461.

<sup>101</sup> Według stanu na dzień 2 stycznia 2001 r.

<sup>102</sup> Dane ilustrujące zmiany w stanie zatrudnienia w poszczególnych Kasach Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w tablicy, stanowiącej zał. Nr 1 do niniejszej Informacji.

W Kasach o rozległym zasięgu działania, dla sprawniejszej realizacji zadań, tworzone oddziały.

W 2000 r. liczba członków zarządu nie uległa zmianie w 8 Kasach, w 4 Kasach uległa zmniejszeniu (Łódzka - o 2, Podkarpacka - o 1, Świętokrzyska - o 1, Branżowa o - 2), zaś wzrosła w 5 Kasach (Dolnośląskiej - o 1, Lubuskiej - o 1, Śląskiej - o 2, Warmińsko-Mazurskiej - o 2, Wielkopolskiej - o 1).<sup>103</sup>

**Opolska Kasa Chorych.** W wyniku uchwały Rady Kasy z 11 grudnia 1999 r., podjętej na wniosek jej Dyrektora, poszerzony został czteroosobowy skład Zarządu o dwóch nowych członków, który począwszy od 1 stycznia 2000 r. funkcjonował w maksymalnym, sześćoosobowym składzie. Skutkiem tego był wzrost miesięcznych wynagrodzeń Zarządu z 33,1 tys. zł w grudniu 1999 r. do 45,7 tys. zł - w styczniu 2000 r., tj. o 12,6 tys. zł. W nadzorze jednego z nowo powołanego członków Zarządu pozostawał jedynie Wydział Kontroli (7 pracowników), którym przed nominacją kierował.

Zatrudnienie kadry kierowniczej w stosunku do ogółu zatrudnionych wynosiło, według stanu na koniec 2000 r., średnio 14,7% - w osobach i 15% - w etatach. W poszczególnych Kasach udział ten kształtował się: od 9,8% (10%) - w Kasie Śląskiej do 22% (22,4%) - w Kasie Branżowej.

**Lubuska Kasa Chorych.** Spośród przyjętych w 2000 r. do pracy 24 osób, 12 osób zatrudniono na stanowiskach kierowniczych. Zatrudnienie tych osób uzasadniano zmianami, związanymi z nowelizacją regulaminu organizacyjnego i polegającymi na utworzeniu nowych wydziałów i stanowisk pracy.

**Branżowa Kasa Chorych.** Spośród 469 osób zatrudnianych według stanu na koniec 2000 r., 103 (22%) zajmowały różnego rodzaju stanowiska kierownicze. W Biurze Kasy udział ten kształtował się na poziomie 31,6%. W poszczególnych oddziałach terenowych, poza Oddziałem w Gdańsku, w którym wynosił 30,9%, kształtował się on na poziomie od 10,8% - w Szczecinie do 23,4% - we Wrocławiu.<sup>104</sup>

### 3.4. Zasady zatrudniania, premiowania i wynagradzania

W sytuacji braku prawnych regulacji odnoszących się do stanu zatrudnienia lub kształtowania tego stanu, poziom zatrudnienia był najczęściej pochodną przyjętej struktury organizacyjnej oraz założeń przyjętych w planie finansowym Kasy Chorych, w części dotyczącej wysokości środków przewidzianych na wynagrodzenia.

Każda Kasa posiadała regulamin wynagradzania. Wynagrodzenie podstawowe było ustalane na podstawie wewnętrznego taryfikatora płacowo-kwalifikacyjnego, określającego kryteria i wymagania dla poszczególnych stanowisk. W większości Kas wynagrodzenie podstawowe było jednoskładnikowe. Regulaminy przewidywały

<sup>103</sup> Zarząd Kasy Chorych tworzą dyrektor oraz 2-5 członków, a zatem maksymalny skład zarządu wynosi 6 osób – por. art. 82 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym. Dane o liczbie członków zarządów poszczególnych Kas Chorych, według stanu na początek i koniec 2000 r., przedstawiono w tablicy, stanowiącej zał. Nr 2 do niniejszej Informacji.

<sup>104</sup> Dane ilustrujące udział pracowników na stanowiskach kierowniczych w poszczególnych Kasach Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w tablicy, stanowiącej zał. Nr 3 do niniejszej Informacji.

wypłacanie uznaniowych składników wynagrodzenia w postaci premii (kwartalnych lub miesięcznych) i nagród. Przyznawanie premii i nagród regulowane było odrębnymi regulaminami.

Wpłaty uznaniowych składników wynagrodzeń uzależnione zostały, w przypadku wszystkich regionalnych Kas Chorych, od ich możliwości finansowych.

*Do regulaminu wynagradzania w **Branżowej Kasie Chorych** wprowadzono natomiast zapis, na podstawie którego pracownikom Kasy przyznane zostało obligatoryjne prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego w wysokości 8,5% sumy wynagrodzenia za pracę, otrzymywanego w ciągu roku kalendarzowego, poczynając od 2000 r. Ponadto do regulaminu wprowadzono zapis o charakterze fakultatywnym, dotyczący przeprowadzenia na początku roku waloryzacji wynagrodzenia o wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w danym roku.<sup>105</sup>*

*Wprowadzenie wspomnianego wynagrodzenia, nie powiązanego z sytuacją finansową Kasy, może zwiększyć koszty administracyjne, a tym samym zmniejszyć środki na zakup świadczeń zdrowotnych.*

Określanie wysokości wynagrodzeń (zasadniczych i dodatkowych składników) dla dyrektorów i członków zarządów Kas należało - na podstawie obowiązujących statutów i regulaminów wewnętrznych ustalanych przez zarządy i rady Kas Chorych - do kompetencji rad Kas Chorych.

*Wynagrodzenia miesięczne (bez premii i nagród) członków zarządów w okresie do 31 sierpnia 2000 r. wynosiło: **dyrektorów** od 15,5 tys. zł (w Kasie Wielkopolskiej), 14,1 tys. zł (w Kasach Podkarpackiej i Mazowieckiej) do 8,9 tys. zł (w Kasie Branżowej), **zastępców dyrektora** od 13,9 tys. zł (w Kasie Mazowieckiej) do 6 tys. zł (w Kasie Dolnośląskiej), **członków zarządu** od 5,9 tys. zł (w Kasie Mazowieckiej) do 10,9 tys. zł (w Kasie Wielkopolskiej).*

Od 1 września 2000 r.<sup>106</sup> wynagrodzenia dyrektorów i członków zarządów wszystkich Kas zostały dostosowane do obowiązujących wymagań.<sup>107</sup>

*Tylko w **Kasie Podlaskiej** wynagrodzenie jej dyrektora było niższe od maksymalnego, określonego ustawą i wynosiło 7 tys. zł. W pozostałych 16 Kasach wynagrodzenie ustalono w maksymalnej wysokości – 8.041 zł. Wynagrodzenia członków zarządów zostały zmniejszone, proporcjonalnie do wcześniej obowiązujących relacji. Odnotowano jednak wyjątki od tej praktyki: w **Kasie Pomorskiej** wszyscy członkowie zarządu otrzymali jednakowe wynagrodzenia – 8.041 zł. Na wniosek dyrektora **Kasy Opolskiej**, Rada Kasy określiła nowe stawki wynagrodzenia miesięcznego od 1 września 2000 r. dla trzech członków zarządu, wyższe od poprzednio obowiązujących, o 0,8 tys. zł.*

Kształtowanie się wynagrodzeń pracowników Kas Chorych według stanu na koniec 2000 r. ilustrują dane przedstawione w poniższej tabeli.

<sup>105</sup> Ustalany na podstawie art. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.).

<sup>106</sup> Tj. po wejściu w życie, z dniem 1 czerwca 2000 r., ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi - por. art. 26 ust. 1 ustawy.

<sup>107</sup> Tamże – art. 8 pkt 9.

**Tablica Nr 5 Wysokość wynagrodzeń pracowników regionalnych Kas Chorych według stanu na koniec 2000r.**

| L.p.     | Pracownicy<br>zajmujący stanowiska:  | Wysokość płacy miesięcznej (w tys. zł) |           |
|----------|--------------------------------------|----------------------------------------|-----------|
|          |                                      | Najniższa                              | Najwyższa |
| <b>1</b> | <b>2</b>                             | <b>3</b>                               | <b>4</b>  |
| 1        | Dyrektora                            | 7,0                                    | 8,0       |
| 2        | Zastępcy dyrektora                   | 6,2                                    | 8,0       |
| 3        | Kierownika oddziału lub departamentu | 2,2                                    | 12,7      |
| 4        | Tzw. merytoryczne                    | 0,8                                    | 9,2       |
| 5        | Administracja i obsługa              | 0,7                                    | 5,7       |

*Źródło: dane z protokołów kontroli.*

Obniżenie wynagrodzeń członków zarządu miało również – w pewnym zakresie - korygujący wpływ na wysokość wynagrodzeń pracowników, zatrudnianych na stanowiskach kierowniczych, nieobjętych regulacją ustawową.

### **3.5. Uznaniowe składniki wynagrodzenia**

Uznaniowe składniki wynagrodzenia (premie i nagrody), przyznawane okresowo przez rady Kas członkom zarządu (kwartalnie, miesięcznie lub jednorazowo), nie były wypłacane za okres od września do grudnia 2000 r. Nowe uregulowania ustawowe<sup>108</sup> nie zabraniały wypłaty, do końca marca 2001 r., nagród rocznych, na podstawie dotychczas obowiązujących regulaminów wewnętrznych.

*Członkowie zarządów Kas Dolnośląskiej i Pomorskiej nie otrzymywali w 2000 r. nagród i premii.*

Zróznicowana była wysokość premii i nagród dla członków zarządów Kas, przyznanych w okresie od stycznia do sierpnia 2000 r. (liczonych średniomiesięcznie - za okres 8 miesięcy).

*W zależności od zajmowanych stanowisk kształtowały się następująco: dyrektorzy Kas Chorych – od 0,9 tys. zł w Kasie Podlaskiej i 1,2 tys. zł w Kasie Branżowej, do 4,5 tys. zł w Kasach Wielkopolskiej i Mazowieckiej, zastępcy dyrektora – od 0,7 tys. zł w Kasie Podlaskiej i 0,9 tys. zł w Kasie Branżowej do 3,7 tys. zł w Kasie Wielkopolskiej i 3,8 tys. zł - w Kasie Małopolskiej, członkowie zarządu – od 0,9 tys. zł w Kasie Warmińsko-Mazurskiej i 1 tys. zł w Kasie Łódzkiej do 3,2 tys. zł w Kasie Małopolskiej i 2,8 tys. zł w Kasie Wielkopolskiej.*

W 2000 r. wypłacano pracownikom z funduszu premiowego świadczenia dwojakiego rodzaju, nazywane premią i nagrodą. Z funduszu premiowego, określonego przez Zarząd Kasy, 10% jego kwoty przeznaczano na nagrody. Były one wypłacane pracownikom na podstawie uznaniowej decyzji dyrektora Kasy.

*Wysokość nagród kształtowała się od 50 zł do 4,5 tys. zł (na ogół zawierały się one w przedziale od 100 zł do 1 tys. zł). W 2000 r. wypłacono 515 jednostkowych nagród na sumę 184,1 tys. zł. Łączna wysokość wypłaconych premii, wraz z ww. nagrodami, wyniosła - bez nagród dla członków zarządu - 1.848,8 tys. zł.*

<sup>108</sup> Wynikające z ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

Premie i nagrody pozostałych pracowników Kas Chorych, w przeliczeniu średniomiesięcznym w ciągu całego roku wynosiły przykładowo:

**Lubelska Kasa Chorych** dla kadry kierowniczej - od 50 zł do 333 zł, dla pozostałych pracowników od 12 zł do 233 zł, **Śląska Kasa Chorych** dla kadry kierowniczej - od 0,4 tys. zł do 6,3 tys. zł, dla pozostałych pracowników od 83 zł do 2,1 tys. zł.

Przyznawanie premii i nagród odbywało się na ogół w oparciu o obowiązujące regulaminy.

**Lubuska Kasa Chorych.** W 2000 r. wypłacono 53,6 tys. zł, tytułem nagród dla pracowników Kasy (bez członków zarządu), z tego: w czerwcu – 18,3 tys. zł (dla 14 osób), lipcu – 3,2 tys. zł (dla 2 osób), w listopadzie – 32,1 tys. zł (dla 29 osób).

Równocześnie stwierdzono jednak przypadki niestosowania obowiązujących regulaminów przy przyznawaniu premii i nagród.

**Wielkopolska Kasa Chorych.** Wypłacanie premii miesięcznych oraz nagród zostało określone w tzw. zasadach nagradzania. Nagrody, w oparciu o wnioski składane przez kierowników jednostek organizacyjnych, przyznawał Dyrektor. W grudniu otrzymało je 319 pracowników, tj. 96,4% wszystkich zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2000 r. Wypłata nagrody, w jednym terminie i głównie w związku z uzyskaniem przez Kasę dodatkowych środków, obniżała ich motywacyjny charakter. Nagrody wypłacono ze środków przeznaczonych w planie na koszty administracyjne, w pozycji „wynagrodzenia”. Uchwałą Zarządu z 12 grudnia 2000 r. przesunięto środki w wysokości 406,3 tys. zł z funduszu bezosobowego na fundusz osobowy. Pozostałą kwotę do środków w wysokości 902 tys. zł, przeznaczonych na nagrody, uzyskano z przesunięcia innych składników funduszu wynagrodzeń osobowych, w związku z niższym wykonaniem średniego rocznego zatrudnienia o 5 etatów.

**Małopolska Kasa Chorych.** W badanym okresie wszystkim członkom zarządu trzykrotnie wypłacono nagrody w wysokości od 5,8 tys. zł do 15,6 tys. zł - łącznie 148,7 tys. zł. Tytułami wypłaty były: w maju - przyjęcie przez radę sprawozdania z działalności Zarządu oraz sprawozdania finansowego za 1999 r. oraz w związku z przyjęciem przez Radę sprawozdania z wykonania planu pracy Kasy za I kwartał 2000 r.; w październiku - przyjęcie przez radę sprawozdania z wykonania planu pracy Kasy za II kwartał oraz sprawozdania finansowego za I półrocze 2000 r.; w listopadzie - przyjęcie przez radę sprawozdania z wykonania planu pracy oraz sprawozdania finansowego za III kwartał 2000 r.

Poszczególni członkowie zarządu Kasy otrzymali w 2000 r. nagrody: dyrektor – 35,9 tys. zł (w tym 20,3 tys. zł wypłacono za lipiec i sierpień), z-ca dyrektora ds. finansowo – administracyjnych – 30,8 tys. zł (17,4 tys. zł za lipiec i sierpień); z-ca dyrektora ds. medycznych – 30,8 tys. zł (17,4 tys. zł za lipiec i sierpień), dwaj członkowie Zarządu – po 25,6 tys. zł (w tym po 14,5 tys. zł wypłacono za lipiec i sierpień). Nagrody zostały wypłacone z funduszu wynagrodzeń, który został wykorzystany na dzień 31 stycznia 2001 r. w 73,16%

(w wykonaniu nie została uwzględniona rezerwa na niewykorzystane urlopy z 2000 r.).

*Wysokość funduszu premiowego kształtowała się na poziomie od 20% do 30% wydatków ponoszonych miesięcznie na wynagrodzenia, za wyjątkiem premii za miesiąc listopad, na którą przeznaczono 80% środków (premię tę wypłacono w grudniu 2000 r.).*

### 3.6. Gospodarka środkami na wynagrodzenia

W 2000 r. w planach Kas Chorych przewidziano początkowo na wynagrodzenia środki w wysokości prawie 209 mln zł. Zostały one następnie zwiększone w ciągu roku – do 210,6 mln zł. Nie zostały one w pełni wykorzystane – wydatkowano 196,4 mln zł, co oznacza że plan po zmianach zrealizowany został w tej pozycji w 93,3%.

*W 7 Kasach wysokość planowanych środków na wynagrodzenia w ciągu roku nie była zmieniana, w 6 uległa zwiększeniu od 0,8% w **Kasie Wielkopolskiej** do 20,4% w **Kasie Mazowieckiej**. W 4 Kasach została ona natomiast zmniejszona w ciągu roku - od 16,2% w **Kasie Podkarpackiej** do 31,9% - w **Kasie Warmińsko-Mazurskiej**. Zmniejszenia były następstwem interwencji Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych.<sup>109</sup>*

W dwóch Kasach Chorych wydatkowanie środków na wynagrodzenia w 2000 r. następowało bez umocowania w przyjętym planie finansowym, czego skutkiem było znaczne przekroczenie planowanych wynagrodzeń.

***Lubelska Kasa Chorych.** Ostateczny plan kosztów z tytułu wynagrodzeń<sup>110</sup> został przekroczony o 532,8 tys. zł (o 5,8%). Przekroczenie planu nastąpiło, mimo, że już 30 listopada 2000 r. Urząd Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych, ustosunkowując się do stanowiska Kasy w przedmiocie wzrostu funduszu wynagrodzeń, uznał za niecelowe zwiększenie planu wynagrodzeń ponad kwotę 950 tys. zł. Stwierdził ponadto, że uzyskane nadwyżki przychodów i oszczędności, z tytułu ograniczenia przyrostu wzrostu wynagrodzeń, winny być przeznaczone na zakup świadczeń zdrowotnych oraz pokrycie kosztów refundacji leków.*

***Opolska Kasa Chorych.** W związku z uzyskaniem w 2000 r. nadwyżki przychodów nad kosztami, Rada Kasy podjęła 8 września 2000 r. uchwałę, m.in. w sprawie zwiększenia środków na wynagrodzenia - z 3.809,4 tys. zł do 4.300 tys. zł oraz na świadczenia na rzecz pracowników - z 932,3 tys. zł do 990 tys. zł. Powyższa zmiana, według uzasadnienia przedstawionego przez Zarząd we wniosku skierowanym do Rady Kasy, wynikała z niedoszacowania środków na wynagrodzenia w planie na 2000 r. Zaznaczyć należy, że uchwała Rady w tym zakresie podjęta została z naruszeniem przepisów prawa.<sup>111</sup> Prezes UNUZ, decyzją z 21 grudnia 2000 r., stwierdził w tej części nieważność uchwały Rady*

<sup>109</sup> Dane o kształtowaniu się środków na wynagrodzenia w poszczególnych Kasach Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w tablicy, stanowiącej zał. Nr 8 do niniejszej Informacji.

<sup>110</sup> Ustalony uchwałą Rady Kasy i zatwierdzony decyzją Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych z 27 grudnia 2000 r.

<sup>111</sup> Por. art. 131d ust. 1 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym. Przepisy te stanowią, że nadwyżka przychodów nad kosztami Kasy w danym roku może być przeznaczona jedynie na spłatę pożyczki o której mowa w art. 131b ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym lub na zwiększenie zakresu świadczeń zdrowotnych.

*Kasy. Mimo nieuzyskania wymaganego zatwierdzenia przez Prezesa UNUZ zmian w planie finansowym, w zakresie zwiększenia środków na wynagrodzenia na kwotę 548,3 tys. zł, Zarząd Kasy wydatkował, w okresie od września do grudnia 2000 r., na wynagrodzenia o 469,3 tys. zł więcej, niż wynikało to z obowiązującego w 2000 r. planu.<sup>112</sup> Prezes UNUZ, decyzją z 7 lutego 2001 r., zatwierdził plan finansowy Kasy, w wersji uchwalonej przez Radę Kasy w uchwale z 8 września 2000 r. i tym samym usankcjonował poniesione w 2000 r. przez Kasę zwiększone koszty wynagrodzeń.*

W strukturze wypłaconych wynagrodzeń wydatki osobowe stanowiły 91,7%. Dominującą pozycją wydatków były wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę – 84,3%. Wypłaty z tytułu godzin nadliczbowych stanowiły 0,5%, zaś z tytułu premii i nagród – 14,7%.<sup>113</sup>

Analiza wydatków z tytułu wynagrodzeń wskazuje m.in. na różne traktowanie uznaniowych jego składników. W Kasach, w których nie odnotowano wypłat za godziny nadliczbowe, miały miejsce wypłaty nagród i premii, rekompensujące zwiększone obciążenia pracą, w tym wykonywaną poza regulaminowym czasem pracy. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe było wypłacane głównie szeregowym pracownikom Kas.

***Podkarpacka Kasa Chorych.*** Stwierdzono, że członkowie zarządu, z wyjątkiem dyrektora, otrzymywali wynagrodzenia dodatkowe za pracę w godzinach nadliczbowych.<sup>114</sup> Z tego tytułu wypłacono 54,6 tys. zł.<sup>115</sup>

### **3.7. Koszty działalności rad Kas Chorych**

Wydatki na obsługę rad Kas Chorych obciążały ich koszty administracyjne. W 2000 r. wyniosły one 4.567,1 tys. zł, w tym za udział w posiedzeniach wypłacono 4.053,2 tys. zł.<sup>116</sup> Stwierdzono przypadki niegospodarnego dysponowania środkami na ten cel.

***Śląska Kasa Chorych.*** Uprawnionym członkom Rady wypłacono diety w podwójnej wysokości, tj. 2 razy po 14,4 tys. zł, za udział w dniu 12 września 2000 r. w dwóch posiedzeniach Rady - nadzwyczajnym i zwyczajnym. Termin posiedzeń został wyznaczony przez Prezydium Rady 5 września 2000 r.

<sup>112</sup> Odpowiedzialny za gospodarkę finansową z-ca dyrektora ds. finansowo-administracyjnych podał m.in., że "... wydatkowanie środków na wynagrodzenia do wysokości 4.278,7 tys. zł nastąpiło na podstawie uchwały Rady Kasy z 8 września 2000 r., która to uchwała została przekazana w ustawowym terminie do UNUZ celem jej zatwierdzenia".

<sup>113</sup> Dane o strukturze wydatków na wynagrodzenia w poszczególnych Kasach Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w tablicy, stanowiącej zał. Nr 9 do niniejszej Informacji.

<sup>114</sup> Według wyjaśnień dyrektora Kasy, „Przyczynami wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe zastępcom Dyrektora i członkom Zarządu były nadmierne obciążenie obowiązkami pracowniczymi w okresie natężonych prac, związanych z procesem wykonywania czynności z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego w drugim roku funkcjonowania Kasy Chorych.”

<sup>115</sup> Por. art. 135 § 1 Kodeksu pracy. Przepis ten stanowi, że pracownicy zarządzający, w imieniu pracodawcy, zakładem pracy wykonują, w razie konieczności, pracę poza normalnymi godzinami pracy, bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych.

<sup>116</sup> Dane o kosztach funkcjonowania w 2000 r. poszczególnych rad Kas Chorych przedstawione zostały w tablicy, stanowiącej załącznik Nr 10 do niniejszej Informacji.

**Wielkopolska Kasa Chorych.** Do obsługi Rady oddelegowano na stałe początkowo 4, a następnie 3 pracowników.

**Łódzka Kasa Chorych.** Koszty obsługi Rady, poza dietami i innymi należnościami przewidzianymi w przepisach prawa, wyniosły w 2000 r. 36,6 tys. zł, w tym m.in. z tytułu zewnętrznej obsługi prawnej - 10,9 tys. zł i rozmów telefonicznych - 12,2 tys. zł.

**Mazowiecka Kasa Chorych.** Rada Kasy była obsługiwana przez 3 pracowników. Wynagrodzenie roczne pracowników Biura wyniosło 174,4 tys. zł. Za dodatkowym wynagrodzeniem Biuro Rady zleciło m.in. opracowywanie tekstów uchwał Rady, przygotowanie informacji dla mediów z posiedzeń Rady, opinie prawne – o wartości 18,5 tys. zł.

**Opolska Kasa Chorych.** Pokryła koszty zakupu dla członków Rady Kasy 17 telefonów komórkowych, a także comiesięcznych zakupów kart telefonicznych do tych telefonów – w łącznej wysokości 14 tys. zł.

**Warmińsko-Mazurska Kasa Chorych.** Na zewnętrzną obsługę prawną Rady wydatkowano w 2000 r. 29,3 tys. zł.

**Zachodniopomorska Kasa Chorych.** Pokryła koszty: zewnętrznej obsługi prawnej - 29,9 tys. zł, szkolenia członków Rady - 4,6 tys. zł oraz rozmów telefonicznych przewodniczącego Rady z aparatu komórkowego - 4,1 tys. zł.

### 3.8. Krajowy Związek Kas Chorych

1. W 2000 r. wydatki na wynagrodzenia Związku,<sup>117</sup> z tytułu zatrudnienia 80 pracowników na 77 etatach, wyniosły - według stanu na 31 grudnia 2000 r. - 5.298 tys. zł i stanowiły 62,6% kosztów administracyjnych.

Zaplanowane wydatki na wynagrodzenia osobowe w wysokości 4.800 tys. zł nie zostały przekroczone, wykonano je w wysokości 4.529,9 tys. zł (94,4%).

W 2000 r. Biuro zawarło 249 umów cywilnoprawnych - zlecenia i o dzieło, dotyczących w szczególności wykonania specjalistycznych opracowań, z zakresu zagadnień prawnych i spraw medycznych, w tym z pracownikami Biura - 13 umów. Na wynagrodzenia z wymienionych wyżej tytułów zaplanowano środki w wysokości 550 tys. zł, z których wydatkowano 548,3 tys. zł (99,7%).

2. Zasady wynagradzania pracowników Biura oraz przyznawania świadczeń związanych z wykonywaną pracą określone zostały w regulaminie wynagradzania, ustalonym zarządzeniem Dyrektora Biura Związku z 1 sierpnia 1999 r.<sup>118</sup>

*Regulamin wynagradzania pracowników Biura Związku stanowi, że są oni wynagradzani według czasowo-premiowego systemu płac, tj. otrzymują wynagrodzenie zasadnicze określone stawką miesięczną, według ustalonego taryfikatora i premię uznaniową, a ponadto dodatki za pracę poza godzinami pracy i wynagrodzenie za dyżury. Wynagrodzenie brutto za pracę w pełnym wymiarze czasu pracy nie mogło być niższe od najniższego ustawowego wynagrodzenia.*

Stawki wynagrodzenia zasadniczego ustalane były, w okresie do 1 stycznia 2000 r., na podstawie iloczynu wskaźnika „widelkowego” dla danego stanowiska i

<sup>117</sup> Wraz ze składnikami pochodnymi od wynagrodzeń.

<sup>118</sup> Regulamin ten był trzykrotnie nowelizowany – w dniach: 8 maja, 2 czerwca i 16 września 2000 r.

kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z I kwartału poprzedniego roku kalendarzowego,<sup>119</sup> a od 1 stycznia 2000 r. - na podstawie ustalonego kwotowo przedziału, z możliwością waloryzowania raz w roku oraz podwyższania stawek przez dyrektora Biura, w stopniu proporcjonalnym do wzrostu środków na wynagrodzenia.

Ustalono, że waloryzacja stawek wynagrodzenia zasadniczego dla wszystkich pracowników Związku została wprowadzona 15 maja 2000 r., z mocą od 1 stycznia 2000 r.

Wysokość wynagrodzenia dyrektora Biura określała Rada Związku,<sup>120</sup> z tym że od 1 września 2000 r.<sup>121</sup> mógł on otrzymywać wyłącznie wynagrodzenie miesięczne, odprawę z tytułu odwołania ze stanowiska lub rozwiązania stosunku zatrudnienia. W przypadku odwołania dyrektora Biura ze stanowiska przysługiwała mu, zgodnie z regulaminem wynagradzania, odprawa pieniężna w wysokości do trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Od dnia 1 stycznia 2001 r. dyrektorowi Biura przysługiwała także nagroda roczna.

*Rada Związku, uchwałą z 28 sierpnia 2000 r., określiła wynagrodzenie miesięczne dyrektora Biura, obowiązujące od 1 września 2000 r., w wysokości 8.041 zł.*

Ustawowe ograniczenie wysokości wynagrodzenia dyrektora Biura Związku miało wpływ na relacje między jego wynagrodzeniem i wynagrodzeniami otrzymywanymi przez pracowników. W okresie po 1 września 2000 r., pracownicy zatrudniani w Biurze Związku otrzymywali wynagrodzenie zasadnicze wyższe od dyrektora Biura oraz dodatkowo premie miesięczne, a niektórzy także nagrody.

W związku z odwołaniem ze stanowiska w dniu 18 listopada 2000 r. przez Radę poprzedniego dyrektora Biura, w styczniu 2001 r. otrzymał on, decyzją nowego dyrektora, odprawę w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia – w wysokości 16,1 tys. zł.

*Miesięczne wynagrodzenie pracowników na poszczególnych stanowiskach przedstawiało się następująco: dyrektor Biura od 1 stycznia 2000 r. – 11,9 tys. zł, a od 1 września 2000 r. - 8.041 zł, zastępca dyrektora - od 8,8 tys. zł do 10,2 tys. zł, kierownik departamentu, wydziału - od 5,3 tys. zł do 7,1 tys. zł.*

**3.** Fundusz premiowy tworzony był w ramach środków na wynagrodzenia. Jego wysokość ustalał dyrektor Biura - na wniosek głównego księgowego (w 2000 r. na premie dla pracowników Biura wydatkowano 1.149,6 tys. zł). Szczegółowe warunki oceny pracowników, zasad motywowania i przyznawania premii, jej wysokość i terminy wypłat określono w regulaminie premiowania, stanowiącym załącznik do regulaminu wynagradzania.

*Za I kwartał 2000 r. Pełnomocnik Rządu przyznała dyrektorowi Biura premię w wysokości 16,5 tys. zł, tj. w wysokości 50% kwoty wynagrodzenia zasadniczego za ten kwartał. Za II kwartał 2000 r. otrzymał on - na podstawie*

<sup>119</sup> Publikowanej w obwieszczeniach Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (w 1998 r. – 1.598,52 zł).

<sup>120</sup> W podejmowanych uchwałach, dotyczących wynagrodzenia zasadniczego i premii.

<sup>121</sup> Stosownie do przepisów ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

*uchwały Rady - premię uznaniową w wysokości 25% kwoty wynagrodzenia zasadniczego w wysokości 9 tys. zł oraz 28 sierpnia 2000 r., za miesiące lipiec-sierpień, premię uznaniową również w wysokości 25% kwoty wynagrodzenia zasadniczego za ten okres - 6 tys. zł. Od 1 września 2000 r. premii dla dyrektora Biura nie przyznawano.*

Przeciętne miesięczne premie dla pozostałych pracowników Biura wynosiły do 40% wynagrodzenia zasadniczego i kształtowały się dla poszczególnych stanowisk w granicach od 40 zł do 3860 zł.<sup>122</sup>

W ramach środków na premie w dyspozycji dyrektora Biura pozostawało 10% środków, z przeznaczeniem na nagrody dla pracowników, którzy przez wzorowe wykonywanie swoich obowiązków, przejawianie inicjatywy w pracy i podnoszenie wydajności oraz jakości, przyczyniają się w sposób szczególny do wykonywania zadań Biura.

*W 2000 r. dyrektor Biura, stosownie do regulaminu wynagradzania Biura, przyznał tylko jedną nagrodę w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia w wysokości 8.000 zł. Dotyczyło to gł. księgowej - za rzetelne sporządzenie sprawozdania finansowego i prowadzenie ksiąg rachunkowych.*

**4.** Rada Związku, działając w okresie od 26 kwietnia do 5 grudnia 2000 r., odbyła 8 posiedzeń. W tym czasie podjęła 28 uchwał, w tym 18 dotyczyło Związku, 7 - Kas Chorych, 3 - innych spraw.<sup>123</sup>

Obsługę Rady zapewniało Biuro, składające się z 3 pracowników, łącznie z jego Kierownikiem. Koszt działalności Rady wyniósł w 2000 r. 551,7 tys. zł, w tym: diety – 402,4 tys. zł, przejazdy i noclegi 104,6 tys. zł, inne – 44,7 tys. zł.

### **III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI**

Kierownicy 18 spośród 19 skontrolowanych jednostek nie skorzystali z przysługującego im<sup>124</sup> prawa zgłoszenia zastrzeżeń co do ustaleń opisanych w protokołach kontroli – protokoły te zostały podpisane bez zastrzeżeń. Zastrzeżenia do protokołu kontroli, kwestionujące m.in. zakres przeprowadzonej kontroli, złożył jedynie dyrektor Podkarpackiej Kasy Chorych – zostały one w całości oddalone.

Ustalenia kontroli oraz wynikające z nich propozycje wniosków pokontrolnych omówione zostały na 5 naradach pokontrolnych.<sup>125</sup> W związku z kontrolą zasięgano informacji w 6 jednostkach nieobjętych kontrolą.<sup>126</sup>

W wyniku kontroli skierowano<sup>127</sup> 21 wystąpień pokontrolnych, zawierających oceny, uwagi i wnioski w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, z tego 19 do dyrektorów regionalnych i Branżowej Kasy

<sup>122</sup> Dane o wysokości miesięcznych premii pracowników Biura Krajowego Związku Kas Chorych w 2000 r. przedstawione zostały w tablicy, stanowiącej zał. Nr 11 do niniejszej Informacji.

<sup>123</sup> W okresie od 1 stycznia do 26 kwietnia 2000 r. obowiązki Rady Krajowego Związku pełnił Pełnomocnik Rządu - por. art. 167 ust. 3 i 7 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym.

<sup>124</sup> Por. art. 55 ust. 1 i art. 56 ust. 1 ustawy o NIK.

<sup>125</sup> Tamże - art. 58 ust. 1.

<sup>126</sup> Tamże – art. 29 pkt 2 lit. f.

<sup>127</sup> Tamże – art. art. 60.

Chorych dla Służb Mundurowych, jedno. Pozostałe 2 wystąpienia skierowano do Krajowego Związku Kas Chorych i wojewódzkiego sejmiku samorządowego.

Adresaci 16 wystąpień pokontrolnych nie skorzystali z przysługującego im<sup>128</sup> prawa zgłoszenia zastrzeżeń w sprawie zawartych w wystąpieniach ocen, uwag i wniosków. Zastrzeżenia zgłosili dyrektorzy Kas Chorych: Dolnośląskiej (dwukrotnie), Kujawsko – Pomorskiej, Wielkopolskiej i Podkarpackiej.

*Dotyczyły one głównie ocen wskazujących na niegospodarne wykorzystanie środków na wynagrodzenia oraz pokrywanie w ciężar kosztów administracyjnych niektórych wydatków rad Kas Chorych. Zastrzeżenia w tych sprawach nie zostały uwzględnione w postępowaniu odwoławczym.*

Przekazując oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli zawarte w wystąpieniach pokontrolnych,<sup>129</sup> adresowanych do Kas Chorych, Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła stosowne wnioski pokontrolne.

*Dotyczyły one m.in.: gospodarowania środkami na wynagrodzenia w granicach uchwalonych planów finansowych; dostosowania zatrudnienia do faktycznie wykonywanych zadań oraz rozważenia możliwości zmniejszenia liczby stanowisk kierowniczych; doprowadzenia do zgodności z ustawą o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi regulaminów wynagradzania; zaniechania zlecania osobom fizycznym i prawnym czynności, które należą do zakresu działania poszczególnych jednostek organizacyjnych Kas Chorych; ujmowanie w planach finansowych wydatków, w sposób umożliwiający precyzyjne i pełne odzwierciedlanie rzeczywistych wielkości i rodzaju ponoszonych kosztów; wyegzekwowania nienależnie pobranych diet z tytułu udziału w posiedzeniach Rady.*

Do czasu popisania niniejszej informacji, z ogólnej liczby 61 wniosków przedstawionych w wystąpieniach pokontrolnych, ich adresaci zrealizowali 16 wniosków, w trakcie realizacji pozostawało 18 wniosków, zaś w stosunku do 27 wniosków nie podjęli oni stosownych działań.

Dyrektor  
Departamentu Zdrowia  
i Kultury Fizycznej

Lech Rejnuś

Akceptuję:  
WICEPREZES  
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Piotr Kownacki

Zatwierdzam:  
PREZES  
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Mirosław Sekuła

---

<sup>128</sup> Tamże – art. 61 ust. 1.

<sup>129</sup> Tamże - art. 60 ust. 2.

Warszawa, dnia 14 września 2001 r.

## Załącznik Nr 1

### Zmiany w stanie zatrudnienia w Kasach Chorych w 2000 r.

| L.p<br>· | Kasa Chorych           | Liczba<br>ubezpieczo-<br>nych (w tys.) | Zatrudnienie w 2000 r. |         |                |         | Wzrost zatrudnienia w 2000 r. |      |       |      | Wskaź-<br>nik *<br>(7:3) |
|----------|------------------------|----------------------------------------|------------------------|---------|----------------|---------|-------------------------------|------|-------|------|--------------------------|
|          |                        |                                        | na początek roku       |         | na koniec roku |         |                               |      |       |      |                          |
|          |                        |                                        | osoby                  | etaty   | osoby          | etaty   | osoby                         | %    | etaty | %    |                          |
| 1        | 2                      | 3                                      | 4                      | 5       | 6              | 7       | 8                             | 9    | 10    | 11   | 12                       |
| 1        | Dolnośląska            | 2.752,6                                | 254                    | 243,0   | 289            | 280,2   | 35                            | 13,8 | 37,2  | 15,3 | 1,02                     |
| 2        | Kujawsko-<br>Pomorska  | 1.922,3                                | 181                    | 178,2   | 219            | 215,5   | 38                            | 21,0 | 37,2  | 20,9 | 1,12                     |
| 3        | Lubelska               | 2.060,7                                | 183                    | 176,4   | 223            | 216,6   | 40                            | 21,9 | 40,2  | 22,8 | 1,05                     |
| 4        | Lubuska                | 871,0                                  | 132                    | 130,5   | 156            | 155,1   | 24                            | 18,2 | 24,6  | 18,8 | 1,78                     |
| 5        | Łódzka                 | 2.416,0                                | 294                    | 289,0   | 316            | 310,5   | 22                            | 7,5  | 21,5  | 7,4  | 1,29                     |
| 6        | Małopolska             | 3.031,5                                | 207                    | 200,3   | 285            | 280,4   | 78                            | 37,7 | 80,1  | 40,0 | 0,93                     |
| 7        | Mazowiecka             | 4.559,2                                | 402                    | 392,9   | 518            | 501,5   | 116                           | 28,9 | 108,6 | 27,6 | 1,10                     |
| 8        | Opolska                | 931,1                                  | 106                    | 104,5   | 121            | 119,8   | 15                            | 14,1 | 15,3  | 14,6 | 1,29                     |
| 9        | Podkarpacka            | 1.990,0                                | 105                    | 102,0   | 171            | 168,7   | 66                            | 62,9 | 66,7  | 65,4 | 0,85                     |
| 10       | Podlaska               | 1.140,2                                | 110                    | 108,5   | 179            | 175,4   | 69                            | 62,7 | 66,9  | 61,7 | 1,54                     |
| 11       | Pomorska               | 1.977,9                                | 181                    | 177,0   | 224            | 218,8   | 43                            | 23,8 | 41,8  | 23,6 | 1,11                     |
| 12       | Śląska                 | 4.813,2                                | 543                    | 535,3   | 681            | 672,0   | 138                           | 25,4 | 136,7 | 25,5 | 1,40                     |
| 13       | Świętokrzyska          | 1.221,5                                | 131                    | 126,0   | 163            | 160,3   | 32                            | 24,4 | 34,3  | 27,2 | 1,31                     |
| 14       | Warmińsko-<br>Mazurska | 1.301,5                                | 94                     | 90,6    | 115            | 112,1   | 21                            | 22,3 | 21,5  | 23,7 | 0,86                     |
| 15       | Wielkopolska           | 3.334,0                                | 272                    | 267,0   | 331            | 326,0   | 59                            | 21,7 | 59,0  | 22,1 | 0,98                     |
| 16       | Zachodnio-<br>pomorska | 1.501,6                                | 153                    | 151,0   | 169            | 164,7   | 16                            | 10,5 | 13,7  | 9,1  | 1,10                     |
| 17       | Branżowa               | 2.482,7                                | 354                    | 344,2   | 469            | 458,7   | 115                           | 32,5 | 114,5 | 33,3 | 1,85                     |
|          | Razem                  | 38.307,0                               | 3.702                  | 3 616,6 | 4.629          | 4.536,6 | 927                           | 25,0 | 920,0 | 25,4 | 1,18                     |

\*) liczba pracowników Kasy Chorych (w etatach) w przeliczeniu na 10 tys. ubezpieczonych.

Źródło: dane z protokołów kontroli

**Załącznik Nr 2**

**Zmiany w liczbie członków zarządów Kas Chorych w 2000 r.**

| <i>L.p.</i> | <i>Kasa Chorych</i> | <i>Liczba ubezpieczonych (w tys.)</i> | <i>Liczba członków zarządu Kasy w 2000 r.</i> |                       |
|-------------|---------------------|---------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------|
|             |                     |                                       | <i>na początku roku</i>                       | <i>na koniec roku</i> |
| <b>1</b>    | <b>2</b>            | <b>3</b>                              | <b>4</b>                                      | <b>5</b>              |
| 1           | Dolnośląska         | 2.752,6                               | 3                                             | 4                     |
| 2           | Kujawsko-Pomorska   | 1.922,3                               | 3                                             | 3                     |
| 3           | Lubelska            | 2.060,7                               | 6                                             | 6                     |
| 4           | Lubuska             | 871,0                                 | 3                                             | 4                     |
| 5           | Łódzka              | 2.416,0                               | 6                                             | 4                     |
| 6           | Małopolska          | 3.031,5                               | 5                                             | 5                     |
| 7           | Mazowiecka          | 4.559,2                               | 4                                             | 4                     |
| 8           | Opolska             | 931,1                                 | 6                                             | 6                     |
| 9           | Podkarpacka         | 1.990,0                               | 5                                             | 4                     |
| 10          | Podlaska            | 1.140,2                               | 3                                             | 3                     |
| 11          | Pomorska            | 1.977,9                               | 5                                             | 5                     |
| 12          | Śląska              | 4.813,2                               | 2                                             | 4                     |
| 13          | Świętokrzyska       | 1.221,5                               | 4                                             | 3                     |
| 14          | Warmińsko-Mazurska  | 1.301,5                               | 3                                             | 5                     |
| 15          | Wielkopolska        | 3.334,0                               | 5                                             | 6                     |
| 16          | Zachodniopomorska   | 1.501,6                               | 4                                             | 4                     |
| 17          | Branżowa            | 2.482,7                               | 5                                             | 3                     |
|             | <b>Razem</b>        | <b>38.307,0</b>                       | <b>72</b>                                     | <b>73</b>             |

*Źródło: dane z protokółów kontroli*

**Załącznik Nr 3**

*Udział kadry kierowniczej w ogólnym zatrudnieniu w Kasach Chorych w 2000 r.*

| L.p. | Kasa Chorych       | Liczba ubezpiecz.<br>(w tys.) | Zatrudnienie na koniec 2000 r. |         |                   |       | %<br>(6 : 4) | %<br>(7 : 5) |
|------|--------------------|-------------------------------|--------------------------------|---------|-------------------|-------|--------------|--------------|
|      |                    |                               | Ogółem                         |         | Kadra kierownicza |       |              |              |
|      |                    |                               | osoby                          | etaty   | osoby             | etaty |              |              |
| 1    | 2                  | 3                             | 4                              | 5       | 6                 | 7     | 8            | 9            |
| 1    | Dolnośląska        | 2.752,6                       | 289                            | 280,2   | 34                | 34,0  | 11,8         | 12,1         |
| 2    | Kujawsko-Pomorska  | 1.922,3                       | 219                            | 215,5   | 38                | 38,0  | 17,3         | 17,6         |
| 3    | Lubelska           | 2.060,7                       | 223                            | 216,6   | 30                | 30,0  | 13,4         | 13,8         |
| 4    | Lubuska            | 871,0                         | 156                            | 155,1   | 34                | 34,0  | 21,8         | 21,9         |
| 5    | Łódzka             | 2.416,0                       | 316                            | 310,5   | 42                | 42,0  | 13,3         | 13,5         |
| 6    | Małopolska         | 3.031,5                       | 285                            | 280,4   | 41                | 41,0  | 14,4         | 14,6         |
| 7    | Mazowiecka         | 4.559,2                       | 518                            | 501,5   | 48                | 48,0  | 9,3          | 9,6          |
| 8    | Opolska            | 931,1                         | 121                            | 119,8   | 26                | 26,0  | 21,5         | 21,7         |
| 9    | Podkarpacka        | 1.990,0                       | 171                            | 168,7   | 18                | 18,0  | 10,5         | 10,7         |
| 10   | Podlaska           | 1.140,2                       | 179                            | 175,4   | 33                | 33,0  | 18,4         | 18,8         |
| 11   | Pomorska           | 1.977,9                       | 224                            | 218,8   | 35                | 35,0  | 15,6         | 16,0         |
| 12   | Śląska             | 4.813,2                       | 681                            | 672,0   | 67                | 67,0  | 9,8          | 10,0         |
| 13   | Świętokrzyska      | 1.221,5                       | 163                            | 160,3   | 30                | 30,0  | 18,4         | 18,7         |
| 14   | Warmińsko-Mazurska | 1.301,5                       | 115                            | 112,1   | 22                | 22,0  | 19,1         | 19,6         |
| 15   | Wielkopolska       | 3.334,0                       | 331                            | 326,0   | 54                | 54,0  | 16,3         | 16,6         |
| 16   | Zachodnio-pomorska | 1.501,6                       | 169                            | 164,7   | 26                | 26,0  | 15,4         | 15,8         |
| 17   | Branżowa           | 2.482,7                       | 469                            | 458,7   | 103               | 103,0 | 22,0         | 22,4         |
|      | Razem              | 38.307,0                      | 4.629                          | 4.536,6 | 681               | 681,0 | 14,7         | 15,0         |

**Źródło: dane z protokołów kontroli**

**Załącznik Nr 4**

**Przychody Kas Chorych w 2000 r.**

| <i>L.p.</i> | <i>Kasa Chorych</i>       | <i>Liczba ubezpiecz. (w tys.)</i> | <i>Przychody - plan w tys. zł</i> |                     | <i>Wykonanie *) w tys. zł</i> | <i>% (6 :5)</i> | <i>w zł (6 :3)</i> |
|-------------|---------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|---------------------|-------------------------------|-----------------|--------------------|
|             |                           |                                   | <i>pierwotny</i>                  | <i>po zmianach</i>  |                               |                 |                    |
| <i>1</i>    | <i>2</i>                  | <i>3</i>                          | <i>4</i>                          | <i>5</i>            | <i>6</i>                      | <i>7</i>        | <i>8</i>           |
| <b>1</b>    | <b>Dolnośląska</b>        | 2.752,6                           | 1.460.192,0                       | 1.575.600,5         | 1.577.677,2                   | 100,1           | <b>573</b>         |
| <b>2</b>    | <b>Kujawsko-Pomorska</b>  | 1.922,3                           | 1.097.583,0                       | 1.149.052,4         | 1.169.640,8                   | 101,8           | <b>608</b>         |
| <b>3</b>    | <b>Lubelska</b>           | 2.060,7                           | 1.175.125,0                       | 1.199.114,8         | 1.251.390,7                   | 104,4           | <b>607</b>         |
| <b>4</b>    | <b>Lubuska</b>            | 871,0                             | 515.310,8                         | 515.310,8           | 510.241,8                     | 99,0            | <b>586</b>         |
| <b>5</b>    | <b>Łódzka</b>             | 2.416,0                           | 1.371.908,0                       | 1.371.909,0         | 1.472.923,0                   | 107,4           | <b>610</b>         |
| <b>6</b>    | <b>Małopolska</b>         | 3.031,5                           | 1.702.392,3                       | 1.740.868,4         | 1.830.525,7                   | 105,1           | <b>604</b>         |
| <b>7</b>    | <b>Mazowiecka</b>         | 4.559,2                           | 3.258.677,0                       | 3.350.813,2         | 3.456.148,7                   | 103,1           | <b>758</b>         |
| <b>8</b>    | <b>Opolska</b>            | 931,1                             | 532.221,6                         | 543.642,1           | 577.566,8                     | 106,2           | <b>620</b>         |
| <b>9</b>    | <b>Podkarpacka</b>        | 1.990,0                           | 1.106.221,0                       | 1.123.190,1         | 1.213.807,2                   | 108,1           | <b>610</b>         |
| <b>10</b>   | <b>Podlaska</b>           | 1.140,2                           | 641.343,6                         | 702.734,6           | 664.888,4                     | 94,6            | <b>583</b>         |
| <b>11</b>   | <b>Pomorska</b>           | 1.977,9                           | 1.164.042,0                       | 1.189.513,9         | 1.213.189,1                   | 102,0           | <b>613</b>         |
| <b>12</b>   | <b>Śląska</b>             | 4.813,2                           | 2.961.328,6                       | 3.097.793,4         | 3.332.110,2                   | 107,6           | <b>692</b>         |
| <b>13</b>   | <b>Świętokrzyska</b>      | 1.221,5                           | 700.872,2                         | 737.056,6           | 749.537,0                     | 101,7           | <b>614</b>         |
| <b>14</b>   | <b>Warmińsko-Mazurska</b> | 1.301,5                           | 717.802,2                         | 758.902,2           | 776.442,8                     | 102,3           | <b>597</b>         |
| <b>15</b>   | <b>Wielkopolska</b>       | 3.334,0                           | 1.890.855,0                       | 1.954.009,0         | 2.039.511,0                   | 104,4           | <b>612</b>         |
| <b>16</b>   | <b>Zachodnio-pomorska</b> | 1.501,6                           | 836.497,2                         | 864.273,9           | 917.426,4                     | 106,1           | <b>611</b>         |
| <b>17</b>   | <b>Branżowa</b>           | 2.482,7                           | 1.991.640,0                       | 2.047.576,2         | 2.202.616,1                   | 107,6           | <b>887</b>         |
|             | <b>Razem</b>              | <b>38.307,0</b>                   | <b>23.124.011,6</b>               | <b>23.921.361,2</b> | <b>24.955.642,8</b>           | <b>104,3</b>    | <b>651</b>         |

\*) „wykonanie” podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

Źródło: dane z protokółów kontroli

## Załącznik Nr 5

**Koszty Kas Chorych w 2000 r.**

| <i>L.p.</i> | <i>Kasa Chorych</i>       | <i>Liczba ubezpiecz. (w tys.)</i> | <i>Koszty - plan w tys. zł</i> |                     | <i>Wykonanie *) w tys. zł</i> | <i>% (6 :5)</i> | <i>w zł (6 :3)</i> |
|-------------|---------------------------|-----------------------------------|--------------------------------|---------------------|-------------------------------|-----------------|--------------------|
|             |                           |                                   | <i>pierwotny</i>               | <i>po zmianach</i>  |                               |                 |                    |
| <i>1</i>    | <i>2</i>                  | <i>3</i>                          | <i>4</i>                       | <i>5</i>            | <i>6</i>                      | <i>7</i>        | <i>8</i>           |
| <i>1</i>    | <i>Dolnośląska</i>        | <i>2.752,6</i>                    | <i>1.460.192,0</i>             | <i>1.575.600,5</i>  | <i>1.586.642,1</i>            | <i>100,7</i>    | <i>576</i>         |
| <i>2</i>    | <i>Kujawsko-Pomorska</i>  | <i>1.922,3</i>                    | <i>1.097.583,0</i>             | <i>1.144.766,4</i>  | <i>1.119.130,6</i>            | <i>97,8</i>     | <i>582</i>         |
| <i>3</i>    | <i>Lubelska</i>           | <i>2.060,7</i>                    | <i>1.175.125,0</i>             | <i>1.199.114,8</i>  | <i>1.192.508,8</i>            | <i>99,4</i>     | <i>579</i>         |
| <i>4</i>    | <i>Lubuska</i>            | <i>871,0</i>                      | <i>515.310,8</i>               | <i>515.310,8</i>    | <i>561.926,7</i>              | <i>109,0</i>    | <i>645</i>         |
| <i>5</i>    | <i>Łódzka</i>             | <i>2.416,0</i>                    | <i>1.371.908,0</i>             | <i>1.371.909,0</i>  | <i>1.493.900,0</i>            | <i>108,9</i>    | <i>618</i>         |
| <i>6</i>    | <i>Małopolska</i>         | <i>3.031,5</i>                    | <i>1.702.392,3</i>             | <i>1.750.033,1</i>  | <i>1.768.001,6</i>            | <i>101,0</i>    | <i>583</i>         |
| <i>7</i>    | <i>Mazowiecka</i>         | <i>4.559,2</i>                    | <i>3.258.677,0</i>             | <i>3.350.813,2</i>  | <i>3.397.392,2</i>            | <i>101,4</i>    | <i>745</i>         |
| <i>8</i>    | <i>Opolska</i>            | <i>931,1</i>                      | <i>532.221,6</i>               | <i>543.642,1</i>    | <i>560.054,5</i>              | <i>103,0</i>    | <i>601</i>         |
| <i>9</i>    | <i>Podkarpacka</i>        | <i>1.990,0</i>                    | <i>1.106.221,0</i>             | <i>1.123.190,1</i>  | <i>1.138.234,0</i>            | <i>101,3</i>    | <i>572</i>         |
| <i>10</i>   | <i>Podlaska</i>           | <i>1.140,2</i>                    | <i>641.343,6</i>               | <i>702.734,5</i>    | <i>605.775,0</i>              | <i>86,2</i>     | <i>531</i>         |
| <i>11</i>   | <i>Pomorska</i>           | <i>1.977,9</i>                    | <i>1.164.042,0</i>             | <i>1.189.513,9</i>  | <i>1.221.789,1</i>            | <i>102,7</i>    | <i>618</i>         |
| <i>12</i>   | <i>Śląska</i>             | <i>4.813,2</i>                    | <i>2.961.328,6</i>             | <i>3.097.793,4</i>  | <i>3.190.714,9</i>            | <i>103,0</i>    | <i>663</i>         |
| <i>13</i>   | <i>Świętokrzyska</i>      | <i>1.221,5</i>                    | <i>700.872,2</i>               | <i>739.056,6</i>    | <i>742.989,3</i>              | <i>100,5</i>    | <i>608</i>         |
| <i>14</i>   | <i>Warmińsko-Mazurska</i> | <i>1.301,5</i>                    | <i>717.802,2</i>               | <i>758.526,7</i>    | <i>772.237,9</i>              | <i>101,8</i>    | <i>593</i>         |
| <i>15</i>   | <i>Wielkopolska</i>       | <i>3.334,0</i>                    | <i>1.890.855,0</i>             | <i>1.954.009,0</i>  | <i>1.899.478,0</i>            | <i>97,2</i>     | <i>570</i>         |
| <i>16</i>   | <i>Zachodnio-pomorska</i> | <i>1.501,6</i>                    | <i>836.497,2</i>               | <i>864.273,9</i>    | <i>877.726,4</i>              | <i>101,6</i>    | <i>585</i>         |
| <i>17</i>   | <i>Branżowa</i>           | <i>2.482,7</i>                    | <i>1.991.640,0</i>             | <i>2.047.576,2</i>  | <i>2.030.455,0</i>            | <i>99,2</i>     | <i>818</i>         |
|             | <i>Razem</i>              | <i>38.307,0</i>                   | <i>23.124.011,6</i>            | <i>23.927.864,5</i> | <i>24.158.956,2</i>           | <i>101,0</i>    | <i>631</i>         |

\*) „wykonanie” według stanu na koniec stycznia 2001 r.

Źródło: dane z protokółów kontroli

**Załącznik Nr 6**

**Koszty świadczeń zdrowotnych Kas  
Chorych w 2000 r.**

| L.p. | Kasa Chorych       | Liczba ubezpiecz. (w tys.) | Plan w tys. zł |              | Wykonanie *) w tys. zł | % (6 : 5) | w zł (6 : 3) |
|------|--------------------|----------------------------|----------------|--------------|------------------------|-----------|--------------|
|      |                    |                            | pierwotny      | po zmianach  |                        |           |              |
| 1    | 2                  | 3                          | 4              | 5            | 6                      | 7         | 8            |
| 1    | Dolnośląska        | 2.752,6                    | 1.424.351,0    | 1.534.332,2  | 1.544.210,3            | 100,6     | 561          |
| 2    | Kujawsko-Pomorska  | 1.922,3                    | 1.064.979,7    | 1.115.039,2  | 1.089.951,3            | 97,7      | 567          |
| 3    | Lubelska           | 2.060,7                    | 1.150.049,1    | 1.169.725,1  | 1.163.523,5            | 99,5      | 565          |
| 4    | Lubuska            | 871,0                      | 500.557,1      | 500.557,1    | 545.819,5              | 109,0     | 627          |
| 5    | Łódzka             | 2.416,0                    | 1.335.436,0    | 1.335.436,0  | 1.448.664,0            | 108,5     | 600          |
| 6    | Małopolska         | 3.031,5                    | 1.643.635,0    | 1.681.898,1  | 1.734.818,9            | 103,1     | 572          |
| 7    | Mazowiecka         | 4.559,2                    | 2.775.036,0    | 2.860.552,9  | 2.928.919,1            | 102,4     | 642          |
| 8    | Opolska            | 931,1                      | 505.815,5      | 515.831,5    | 534.649,1              | 103,6     | 574          |
| 9    | Podkarpacka        | 1.990,0                    | 1.080.177,4    | 1.100.146,6  | 1.120.078,9            | 101,8     | 563          |
| 10   | Podlaska           | 1.140,2                    | 625.170,7      | 681.681,8    | 583.156,9              | 85,5      | 511          |
| 11   | Pomorska           | 1.977,9                    | 1.110.584,1    | 1.140.546,6  | 1.172.418,6            | 102,8     | 593          |
| 12   | Śląska             | 4.813,2                    | 2.609.072,4    | 2.714.873,9  | 2.824.419,0            | 104,0     | 587          |
| 13   | Świętokrzyska      | 1.221,5                    | 679.525,8      | 717.398,3    | 724.705,2              | 101,0     | 593          |
| 14   | Warmińsko-Mazurska | 1.301,5                    | 699.175,2      | 744.700,0    | 758.395,2              | 101,8     | 583          |
| 15   | Wielkopolska       | 3.334,0                    | 1.831.333,0    | 1.887.629,0  | 1.851.598,0            | 98,1      | 555          |
| 16   | Zachodnio-pomorska | 1.501,6                    | 817.081,0      | 844.170,0    | 857.097,5              | 101,5     | 571          |
| 17   | Branżowa           | 2.482,7                    | 1.567.709,0    | 1.638.229,6  | 1.626.589,7            | 99,3      | 655          |
|      | Razem              | 38.307,0                   | 21.419.688,0   | 22.182.747,7 | 22.509.014,9           | 101,5     | 588          |

\*) „wykonanie” podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

Źródło: dane z protokółów kontroli

**Załącznik Nr 7**

**Koszty administracyjne Kas Chorych w 2000 r.**

| L.p. | Kasy Chorych       | Liczba ubezpiecz. (w tys.) | Plan w tys. zł |             | Wykonanie *) w tys. zł | % (6 :5) | w zł (6 :3) |
|------|--------------------|----------------------------|----------------|-------------|------------------------|----------|-------------|
|      |                    |                            | pierwotny      | po zmianach |                        |          |             |
| 1    | 2                  | 3                          | 4              | 5           | 6                      | 7        | 8           |
| 1    | Dolnośląska        | 2.752,6                    | 15.651,0       | 16.583,4    | 16.764,6               | 101,1    | 6,09        |
| 2    | Kujawsko-Pomorska  | 1.922,3                    | 18.355,3       | 15.3330,0   | 14.494,9               | 94,5     | 7,54        |
| 3    | Lubelska           | 2.060,7                    | 14.559,0       | 17.300,0    | 16.790,5               | 97,0     | 8,15        |
| 4    | Lubuska            | 871,0                      | 9.605,0        | 9.605,0     | 9.605,0                | 100,0    | 11,03       |
| 5    | Łódzka             | 2.416,0                    | 20.750,0       | 20.750,0    | 19.452,0               | 93,7     | 8,05        |
| 6    | Małopolska         | 3.031,5                    | 32.647,1       | 32.647,1    | 15.609,4               | 47,8     | 5,15        |
| 7    | Mazowiecka         | 4.559,2                    | 40.211,4       | 43.100,9    | 37.957,6               | 88,1     | 8,33        |
| 8    | Opolska            | 931,1                      | 7.991,8        | 7.700,3     | 7.230,0                | 93,9     | 7,77        |
| 9    | Podkarpacka        | 1.990,0                    | 16.580,4       | 13.580,4    | 7.838,8                | 57,7     | 3,94        |
| 10   | Podlaska           | 1.140,2                    | 9.345,0        | 9.195,5     | 8.903,7                | 96,8     | 7,81        |
| 11   | Pomorska           | 1.977,9                    | 18.102,0       | 15.444,0    | 15.443,3               | 100,0    | 7,81        |
| 12   | Śląska             | 4.813,2                    | 59.702,6       | 58.019,5    | 57.546,0               | 99,2     | 11,96       |
| 13   | Świętokrzyska      | 1.221,5                    | 10.353,8       | 10.353,8    | 9.429,5                | 91,1     | 7,72        |
| 14   | Warmińsko-Mazurska | 1.301,5                    | 11.800,3       | 7.000,0     | 6.721,9                | 96,0     | 5,16        |
| 15   | Wielkopolska       | 3.334,0                    | 30.020,0       | 29.270,0    | 27.818,0               | 95,0     | 8,34        |
| 16   | Zachodnio-pomorska | 1.501,6                    | 10.731,1       | 11.209,7    | 10.481,5               | 93,5     | 6,98        |
| 17   | Branżowa           | 2.482,7                    | 56.938,0       | 41.138,0    | 34.230,8               | 83,2     | 13,79       |
|      | Razem              | 38.307,0                   | 383.343,9      | 358.227,6   | 316.317,6              | 88,3     | 8,25        |

\*) „wykonanie” podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

Źródło: dane z protokołów kontroli

**Załącznik Nr 8**

*Dane o kształtowaniu się środków na wynagrodzenia w Kasach Chorych w 2000 r.*

| L.p. | Kasy Chorych       | Liczba ubezpiecz. (w tys.) | Plan w tys. zł   |                  | Wykonanie *) w tys. zł | % (6:5)     | % (6 :3)    |
|------|--------------------|----------------------------|------------------|------------------|------------------------|-------------|-------------|
|      |                    |                            | pierwotny        | po zmianach      |                        |             |             |
| 1    | 2                  | 3                          | 4                | 5                | 6                      | 7           | 8           |
| 1    | Dolnośląska        | 2.752,6                    | 11.428,0         | 11.428,0         | 11.417,1               | 99,9        | 4,15        |
| 2    | Kujawsko-Pomorska  | 1.922,3                    | 13.549,1         | 10.991,6         | 10.358,8               | 94,2        | 5,39        |
| 3    | Lubelska           | 2.060,7                    | 8.300,0          | 9.250,0          | 9.782,8                | 105,8       | 4,75        |
| 4    | Lubuska            | 871,0                      | 5.784,0          | 5.784,0          | 5.713,9                | 98,8        | 6,56        |
| 5    | Łódzka             | 2.416,0                    | 12.894,0         | 12.894,0         | 12.890,0               | 100,0       | 5,34        |
| 6    | Małopolska         | 3.031,5                    | 14.683,1         | 14.683,1         | 10.743,0               | 73,2        | 3,54        |
| 7    | Mazowiecka         | 4.559,2                    | 21.181,0         | 25.504,6         | 25.492,5               | 99,9        | 5,59        |
| 8    | Opolska            | 931,1                      | 3.809,4          | 4.300,0          | 4.278,7                | 99,5        | 4,60        |
| 9    | Podkarpacka        | 1.990,0                    | 9.271,8          | 7.771,8          | 5.534,9                | 71,2        | 2,78        |
| 10   | Podlaska           | 1.140,2                    | 5.800,0          | 5.800,0          | 5.520,9                | 95,2        | 4,84        |
| 11   | Pomorska           | 1.977,9                    | 8.700,0          | 7.000,0          | 6.540,0                | 93,4        | 3,31        |
| 12   | Śląska             | 4.813,2                    | 35.473,2         | 35.473,2         | 31.645,1               | 89,2        | 6,57        |
| 13   | Świętokrzyska      | 1.221,5                    | 7.160,0          | 7.160,0          | 7.142,5                | 99,8        | 5,85        |
| 14   | Warmińsko-Mazurska | 1.301,5                    | 4.992,0          | 3.400,0          | 3.313,1                | 97,4        | 2,55        |
| 15   | Wielkopolska       | 3.334,0                    | 21.680,0         | 21.860,0         | 20.350,0               | 93,1        | 6,10        |
| 16   | Zachodnio-pomorska | 1.501,6                    | 6.957,4          | 7.330,0          | 7.234,5                | 98,7        | 4,82        |
| 17   | Branżowa           | 2.482,7                    | 17.318,7         | 19.991,1         | 18.465,9               | 92,4        | 7,44        |
|      | <b>Razem</b>       | <b>38.307,0</b>            | <b>208.981,9</b> | <b>210.621,4</b> | <b>196.423,6</b>       | <b>93,3</b> | <b>5,13</b> |

\*) „wykonanie” podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

Źródło: dane z protokółów kontroli

## Załącznik Nr 9

Wynagrodzenia w Kasach Chorych w  
2000 r.

| L.p. | Kasa Chorych       | Wynagrodzenia w tys. zł |           |              |                    |              |                            |              |                     |               |
|------|--------------------|-------------------------|-----------|--------------|--------------------|--------------|----------------------------|--------------|---------------------|---------------|
|      |                    | Ogółem<br>wykonane<br>) | w tym:    |              | z tego:            |              |                            |              |                     |               |
|      |                    |                         | osobowe   | %<br>(4 : 3) | z umowy o<br>pracę | %<br>(6 : 4) | godziny<br>nad<br>liczbowe | %<br>(8 : 4) | premie<br>i nagrody | %<br>(10 : 4) |
| 1    | 2                  | 3                       | 4         | 5            | 6                  | 7            | 8                          | 9            | 10                  | 11            |
| 1    | Dolnośląska        | 11.417,1                | 9.006,4   | 78,9         | 7.737,8            | 85,9         | 229,6                      | 2,5          | 1.025,7             | 11,4          |
| 2    | Kujawsko-Pomorska  | 10.358,8                | 8.367,1   | 80,8         | 7.157,0            | 85,5         | 7,0                        | 0,1          | 1.170,1             | 14,0          |
| 3    | Lubelska           | 9.782,8                 | 9.661,9   | 98,8         | 9.431,6            | 97,6         | 0,0                        | 0,0          | 230,3               | 2,4           |
| 4    | Lubuska            | 5.713,9                 | 5.690,6   | 99,6         | 5.015,0            | 88,1         | 0,0                        | 0,0          | 675,6               | 11,9          |
| 5    | Łódzka             | 12.890,0                | 12.821,4  | 99,5         | 11.990,0           | 93,5         | 8,0                        | 0,1          | 665,0               | 5,2           |
| 6    | Małopolska         | 10.743,0                | 8.781,0   | 81,7         | 6.769,6            | 77,1         | 13,9                       | 0,2          | 1.997,5             | 22,7          |
| 7    | Mazowiecka         | 25.492,5                | 24.014,7  | 94,2         | 21.301,2           | 88,7         | 318,5                      | 1,3          | 2.349,1             | 9,8           |
| 8    | Opolska            | 4.278,7                 | 4.201,1   | 98,2         | 3.948,6            | 94,0         | 19,4                       | 0,5          | 233,1               | 5,5           |
| 9    | Podkarpacka        | 5.534,9                 | 4.365,2   | 78,9         | 3.885,7            | 89,0         | 129,1                      | 3,0          | 277,9               | 6,4           |
| 10   | Podlaska           | 5.520,9                 | 5.423,6   | 98,2         | 5.009,8            | 92,4         | 0,0                        | 0,0          | 391,5               | 7,2           |
| 11   | Pomorska           | 6.540,0                 | 6.442,1   | 98,5         | 5.846,9            | 90,8         | 0,0                        | 0,0          | 594,0               | 9,2           |
| 12   | Śląska             | 31.645,1                | 31.393,1  | 99,2         | 23.462,1           | 74,7         | 0,0                        | 0,0          | 7.902,0             | 25,2          |
| 13   | Świętokrzyska      | 7.142,5                 | 6.616,5   | 92,6         | 5.820,8            | 88,0         | 0,0                        | 0,0          | 717,7               | 10,8          |
| 14   | Warmińsko-Mazurska | 3.313,1                 | 3.249,1   | 98,1         | 2.766,7            | 85,1         | 0,0                        | 0,0          | 482,4               | 14,8          |
| 15   | Wielkopolska       | 20.350,0                | 17.116,0  | 84,1         | 13.053,0           | 76,3         | 14,0                       | 0,1          | 3.935,0             | 23,0          |
| 16   | Zachodnio-pomorska | 7.234,5                 | 5.838,5   | 80,7         | 5.160,6            | 88,4         | 39,6                       | 0,7          | 503,9               | 8,6           |
| 17   | Branżowa           | 18.465,9                | 17.211,9  | 93,2         | 13.610,4           | 79,1         | 154,3                      | 0,9          | 3.430,7             | 19,9          |
|      | Razem              | 196.423,6               | 180.200,2 | 91,7         | 151.966,8          | 84,3         | 933,5                      | 0,5          | 26.581,5            | 14,7          |

\*) „wykonanie” podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

Źródło: dane z protokołów kontroli

**Załącznik Nr 10**

**Koszty funkcjonowania rad Kas Chorych  
w 2000 r.**

| L.p<br>. | Kasa Chorych           | Liczba<br>ubezpieczo-<br>nych<br>(w tys.) | Liczba<br>człon-<br>ków<br>rady | Liczba<br>ubezpie-<br>czonych<br>reprezen-<br>towanych<br>przez czł.<br>rady<br><br>(3:4) | Koszty funkcjonowania rady*<br>(w tys. zł) |                           |                 | Udział<br>kosztów<br>rady w<br>kosztach<br>admini-<br>stracyj-<br>nych<br><br>(w %) | Koszt<br>rady w<br>przelicze-<br>niu na<br>jednego<br>ubezpie-<br>czonego<br><br>(w zł) |
|----------|------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
|          |                        |                                           |                                 |                                                                                           | Ogółem                                     | w tym:                    |                 |                                                                                     |                                                                                         |
|          |                        |                                           |                                 |                                                                                           |                                            | udział w<br>posiedzeniach | inne<br>wydatki |                                                                                     |                                                                                         |
| 1        | 2                      | 3                                         | 4                               | 5                                                                                         | 6                                          | 7                         | 8               | 9                                                                                   | 10                                                                                      |
| 1        | Dolnośląska            | 2.752,6                                   | 21                              | 131,1                                                                                     | 406,9                                      | 406,9                     | 0,0             | 2,4                                                                                 | 0,15                                                                                    |
| 2        | Kujawsko-<br>Pomorska  | 1.922,3                                   | 17                              | 113,1                                                                                     | 463,9                                      | 440,5                     | 25,1            | 3,2                                                                                 | 0,24                                                                                    |
| 3        | Lubelska               | 2.060,7                                   | 17                              | 121,2                                                                                     | 210,8                                      | 184,3                     | 26,5            | 1,3                                                                                 | 0,10                                                                                    |
| 4        | Lubuska                | 871,0                                     | 17                              | 51,2                                                                                      | 71,5                                       | 69,8                      | 1,7             | 0,7                                                                                 | 0,08                                                                                    |
| 5        | Łódzka                 | 2.416,0                                   | 21                              | 115,0                                                                                     | 386,3                                      | 349,6                     | 36,6            | 2,0                                                                                 | 0,16                                                                                    |
| 6        | Małopolska             | 3.031,5                                   | 21                              | 144,4                                                                                     | 141,6                                      | 139,2                     | 2,4             | 0,9                                                                                 | 0,05                                                                                    |
| 7        | Mazowiecka             | 4.559,2                                   | 21                              | 217,1                                                                                     | 460,8                                      | 266,3                     | 194,5           | 1,2                                                                                 | 0,10                                                                                    |
| 8        | Opolska                | 931,1                                     | 17                              | 54,8                                                                                      | 128,3                                      | 105,6                     | 22,6            | 1,8                                                                                 | 0,14                                                                                    |
| 9        | Podkarpacka            | 1.990,0                                   | 17                              | 117,1                                                                                     | 130,3                                      | 107,7                     | 22,6            | 1,7                                                                                 | 0,07                                                                                    |
| 10       | Podlaska               | 1.140,2                                   | 17                              | 67,1                                                                                      | 218,6                                      | 213,3                     | 5,3             | 2,5                                                                                 | 0,19                                                                                    |
| 11       | Pomorska               | 1.977,9                                   | 21                              | 94,2                                                                                      | 153,4                                      | 153,4                     | 0,0             | 1,0                                                                                 | 0,08                                                                                    |
| 12       | Śląska                 | 4.813,2                                   | 21                              | 229,2                                                                                     | 302,7                                      | 302,7                     | 0,0             | 0,5                                                                                 | 0,06                                                                                    |
| 13       | Świętokrzyska          | 1.221,5                                   | 17                              | 71,9                                                                                      | 246,2                                      | 237,3                     | 8,9             | 2,6                                                                                 | 0,20                                                                                    |
| 14       | Warmińsko-<br>Mazurska | 1.301,5                                   | 17                              | 76,6                                                                                      | 250,2                                      | 220,4                     | 29,8            | 3,7                                                                                 | 0,19                                                                                    |
| 15       | Wielkopolska           | 3.334,0                                   | 21                              | 158,8                                                                                     | 280,6                                      | 280,6                     | 57,6            | 1,0                                                                                 | 0,08                                                                                    |
| 16       | Zachodnio-<br>pomorska | 1.501,6                                   | 21                              | 71,5                                                                                      | 441,4                                      | 348,9                     | 40,5            | 4,2                                                                                 | 0,29                                                                                    |
| 17       | Branżowa               | 2.482,7                                   | 21                              | 118,2                                                                                     | 273,5                                      | 226,6                     | 46,9            | 0,8                                                                                 | 0,11                                                                                    |
|          | Razem                  | 38.307,0                                  | 325                             | 117,9                                                                                     | 4.567,1                                    | 4.053,2                   | 521,1           | 1,4                                                                                 | 0,12                                                                                    |

\*) podano według stanu na koniec stycznia 2001 r.

**Źródło:** dane z protokołów kontroli

**Załącznik Nr 11****Wysokość miesięcznych premii pracowników  
Biura Krajowego Związku Kas Chorych w 2000 r.**

| <i>L.p.</i> | <i>Pracownicy zajmujący stanowiska:</i> | <i>Wysokość premii (w zł)</i> |                  |
|-------------|-----------------------------------------|-------------------------------|------------------|
|             |                                         | <i>Najniższa</i>              | <i>Najwyższa</i> |
| <i>1</i>    | <i>2</i>                                | <i>3</i>                      | <i>4</i>         |
| 1           | Zastępca dyrektora Biura                | 1.560                         | 3.860            |
| 2           | Dyrektor departamentu                   | 53                            | 3.875            |
| 3           | Merytoryczne                            | 40                            | 1.600            |
| 4           | Administracja i obsługa                 | 150                           | 2.200            |

*Źródło:* dane z protokółów kontroli

**Wykaz  
skontrolowanych jednostek**

- 1. Krajowy Związek Kas Chorych*
- 2. Dolnośląska Regionalna Kasa Chorych*
- 3. Kujawsko-Pomorska Regionalna Kasa Chorych*
- 4. Lubelska Regionalna Kasa Chorych*
- 5. Lubuska Regionalna Kasa Chorych*
- 6. Łódzka Regionalna Kasa Chorych*
- 7. Małopolska Regionalna Kasa Chorych*
- 8. Mazowiecka Regionalna Kasa Chorych*
- 9. Opolska Regionalna Kasa Chorych*
- 10. Podkarpacka Regionalna Kasa Chorych*
- 11. Podlaska Regionalna Kasa Chorych*
- 12. Pomorska Regionalna Kasa Chorych*
- 13. Śląska Regionalna Kasa Chorych*
- 14. Świętokrzyska Regionalna Kasa Chorych*
- 15. Warmińsko-Mazurska Regionalna Kasa Chorych*
- 16. Wielkopolska Regionalna Kasa Chorych*
- 17. Zachodniopomorska Regionalna Kasa Chorych*
- 18. Branżowa Kasa Chorych dla Służb Mundurowych*
- 19. Oddział Branżowej Kasy Chorych dla Służb Mundurowych we Wrocławiu*

## **PODSTAWOWE REGULACJE PRAWNE**

**1.** *Ustawa z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 i Nr 75, poz. 468, z 1998 r. Nr 117, poz. 756, Nr 137, poz. 887, Nr 144, poz. 929 i Nr 162, poz. 1116, z 1999 r. Nr 45, poz. 439, Nr 49, poz. 483, Nr 63, poz. 700, Nr 70, poz. 777, Nr 72, poz. 802, Nr 109, poz. 1236 i Nr 110, poz. 1255 i 1256 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 18, poz. 230, Nr 95, poz. 1041 i Nr 122, poz. 1311 i poz. 1324).*

**2.** *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1997 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Wprowadzenia Powszechnego Ubezpieczenia Zdrowotnego (Dz. U. Nr 41, poz. 256).*

**3.** *Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia regionalnych Kas Chorych i ich oddziałów, określenia ich siedzib i obszaru działania oraz nadania im statutów (Dz. U. Nr 152, poz. 989).*

**4.** *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia Branżowej Kasy Chorych dla Służb Mundurowych (Dz. U. Nr 148, poz. 969; z 1999 r. Nr 7, poz. 53; z 2000 r. Nr 2, poz. 16).*

**5.** *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 października 1998 r. w sprawie algorytmu wyrównania finansowego dokonywanego między Kasami Chorych oraz wysokości procentowej przewidzianych przychodów, które nie są uwzględnione w wyrównaniu (Dz. U. Nr 134, poz. 874; z 1999 r. Nr 72, poz. 809).*

**6.** *Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (j. t. Dz. U. z 1998 r. Nr 119, poz. 773; z 1999 r. Nr 45, poz. 437).*

**7.** *Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591; z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933, Nr 140, poz. 939, Nr 141, poz. 945; z 1998 r. Nr 60, poz. 382, Nr 106, poz. 668, Nr 107, poz. 669, Nr 155, poz. 1014; z 1999 r. Nr 9, poz. 75, Nr 83, poz. 931; z 2000 r. Nr 60, poz. 703, Nr 94, poz. 1037 i Nr 113, poz. 1186).*

**8.** *Ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. (Dz. U. Nr 26, poz. 306).*

**9.** *Obwieszczenie Prezesa GUS z dnia 17 stycznia 2000 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 1999 r. (M. P. Nr 2, poz. 44).*